Ազգ
Azg
armenian daily
15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1998 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ #171 (1674)

Նիզամի Սուլեյմանովը հայերին սպառնում է նոր պատերազմով

ԲԱՔՈՒ, BBC: Ադրբեջանի նախագահական թեկնածու, կառավարամետ «Անկախ Ադրբեջան» կուսակցության ղեկավար Նիզամի Սուլեյմանովը, սեպտեմբերի 14-ին ելույթ ունենալով ադրբեջանական հեռուստատեսությամբ, հայտարարեց, որ նախագահ ընտրվելու դեպքում հայերին 6-12 ամսվա պայմանաժամ է տալու, և եթե չհեռանան «մեր տարածքներից, ապա այդ բանն անելու ենք մեր արյունը թափելով»: Նա Ղարաբաղի կորստյան պատճառ նկատեց «բարոյական կորովի պակասը, դավաճանների առկայությունը և ղեկավարության շարքերում անորոշությունը»: Ինչ վերաբերում է 1994 թ. հաստատված հրադադարին, ապա, Սուլեյմանովի կարծիքով, դա անհրաժեշտ էր մեկ ղեկավարի ձեռքում վերամիավորելու համար տարտղնված ուժերը: «Սակայն, այսուհետև, ասաց նա, մենք մեր երկիրը պետք է պատրաստենք նոր պատերազմի: Այսօր բոլոր ադրբեջանցիները պետք է ռազմական կրթություն ստանան և մեր պաշտպանական բանակը պետք է վերակառուցվի իբրև հարձակողական ուժ մինչև մեր հողերի ազատագրումը»:

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԱՇՈՒՆԸ

Խոսրով Հարությունյանը խախտեց Ազգային ժողովի կանոնակարգը

Բայց ընդունեց մեղքի իր բաժինը

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ԱԺ 8-րդ նստաշրջանը բացվեց վատ նախանշանով՝ նիստի սկզբում կոտրվեց կոմկուսի խմբակցության հատվածի պատգամավորական աթոռներից մեկը: Սթնոլորտը գնալով լարվեց: Այս նստաշրջանը նախորդներից էապես տարբերվում էր բնութագրական երկու հանգամանքով. ա) ներկա չգտնվեց հանրապետության նախագահը և բ) վարչապետը հետևեց նրա օրինակին. կառավարության կազմից նստաշրջանն իրենց ներկայությամբ պատվեցին գիտության և կրթության նախարար Լևոն Մկրտչյանը, տրանսպորտի և էներգետիկայի նախարարները՝ Երվանդ Զախարյանն ու Գագիկ Մարտիրոսյանը, որոնք ԱԺ էին եկել ներկայացնելու իրենց ամրագրված օրենսդրական նախագծերը:

Նստաշրջանը սկսվեց մեծ և փոքր օրակարգերի թեժ քննարկմամբ, որը բացահայտեց օրենսդրական խախտումներ իշխանության երկու բարձրագույն ոլորտներում՝ գործադիր (հանրապետության նախագահի), օրենսդիր (ԱԺ խոսնակ): ԱԺ խոսնակը խախտել էր կանոնակարգը, «Հանրապետություն» և «Հայրենիք» խումբ-խմբակցությունների պնդմամբ, *նկատի ունենալով երկու անգամ* օրակարգի կազմության և Աշոտ Ոսկանյանի պատգամավորական լիազորությունը դադարեցնելու դեպքերում: Պատգամավորական լիազորությունը վայր դնելու մասին Աշոտ Ոսկանյանի հայտարարությունը, ԱԺ խոսնակը պետք է վաղորոք *հրապարակած լիներ նիստում կամ* նստաշրջանում, որպեսզի դրանից 15 օր անց միայն կայանային թիվ 45 ընտրատարածքի պատգամավորական թեկնածուների առաջադրումն ու ընտրությունների նշանակումը (ԱԺ կանոնակարգի 18 հոդված, էջ 12): Վահագն Խաչատրյանը ստանձնեց օրենքի պաշտպանի դերակատարումը, որպես արդարադատության երդվյալ նա հրապարակեց կանոնակարգի այս պնդումը, նշելով, թե 45 ընտրատարածքում ընտրություններ չեն կարող լինել, հակառակ դեպքում կասկածներ են ծագում, թե Աշոտ Ոսկանյանը, որն այժմ Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետությունում ՀՀ դեսպանն է, ինչ-ինչ ճնշումների առկայությամբ է վայր դրել իր լիազորությունները «քաղաքական հետապնդումներից ելնելով» կամ ինչ-որ մեկին ցանկանում են պատգամավոր դարձնել: Ըստ ամենայնի, սակայն, գործել է անփութությունը, ԱԺ խոսնակին լավ չեն տեղեկացրել պատգամավորի լիազորությունները վայր դնելու և թափուր դարձած ընտրատարածքում ընտրությունների կազմակերպման կարգը:

Տես ▸ էջ 2

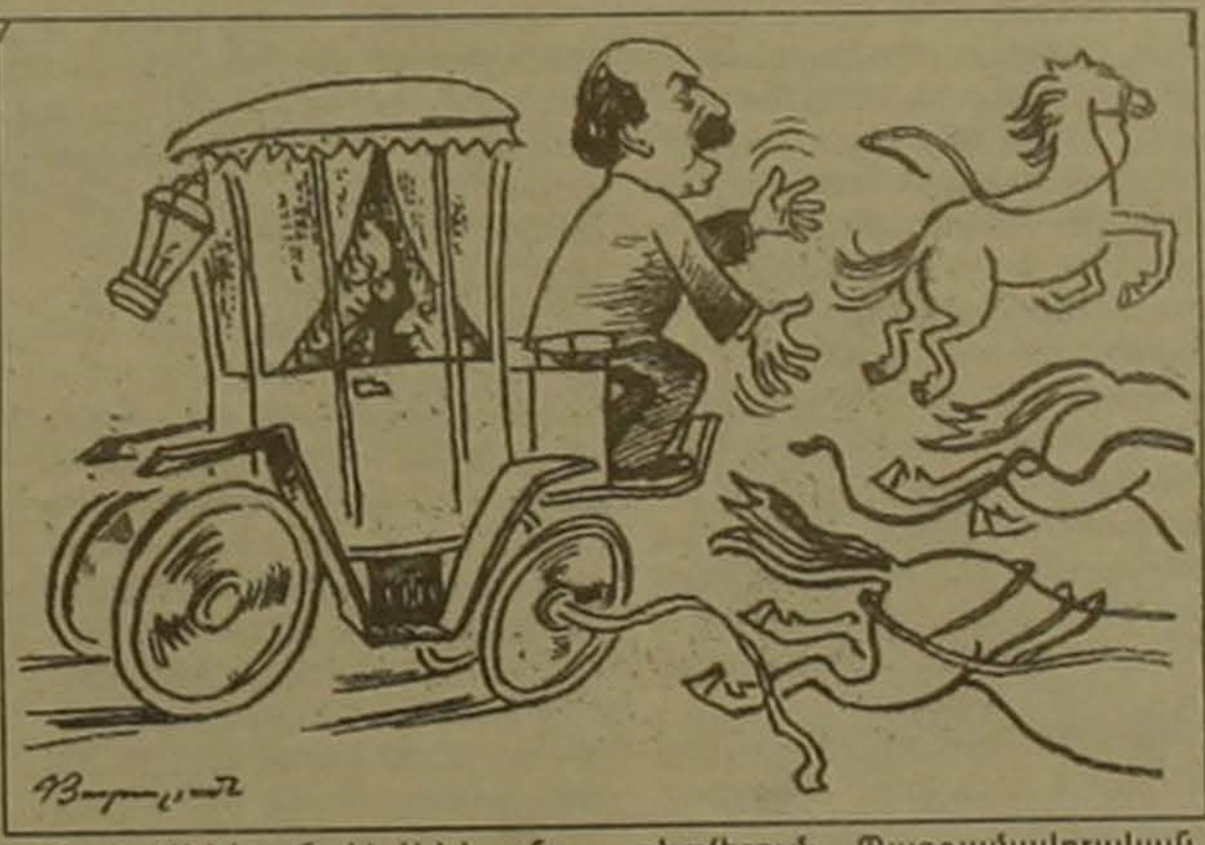

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Պրիմակովը հրաժարվո՞ւմ է բարեփոխումներից

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Մենք չենք կարող իրականացնել այնպիսի բարեփոխումներ, որոնք վատ են անդրադառնում ժողովրդի վրա», այսօր հայտարարեց Ռուսաստանի կառավարության ղեկավար Եվգենի Պրիմակովը, վարելով իր անդրանիկ նիստը որպես վարչապետ: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցն շարադրելով վարչապետի ելույթը, այս խոսքերը մեջբերեց կառավարական տեղեկատվության վարչության ներկայացուցիչը:

«Եթե «բուժումը» ձգվում է գրեթե տասնամյակ և ոչ մի լուսավոր կետ չի երևում, ապա դա, անշուշտ, չի համապատասխանում ոչ երկրի, ոչ էլ ժողովրդի շահերին», հայտարարել է Ե. Պրիմակովը:

Նրա խոսքերով, արժեզրկման բոլոր վնասները, գների աճը պետք է փոխհատուցվեն նախ և առաջ և գլխավորապես բնակչության ցածր վարձատրվող մասին: «Դա միանգամից անել չի հաջողվի, բայց մարդիկ պետք է իմանան, որ կառավարությունը հաստատակամորեն և անշեղորեն գործը տանելու է դեպի դա», ասել է Եվգենի Պրիմակովը:

Շուտափույթ լուծում պահանջող խնդիրը աշխատավարձերի, կենսաթոշակների վճարումն է և դրանց գծով եղած պարտքերի մարումը: Վարչապետը չի բացառում, որ կարող են պահանջվել «արտակարգ միջոցներ», որպեսզի «խնդիրը լուծվի մեկընդմիշտ»: «Մենք չենք կարող թույլ տալ տարուբերման ենթարկելու պետությունը», ընդգծել է նա:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Համանախագահները այսօր Բաքվում, վաղը՝ Երևանում

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԿ: ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահներ Յուրի Յուկալովը (ՌԴ), Դոնալդ Կայզերը (ԱՄՆ) և Ժորժ Վոժյեն (Ֆրանսիա) հակամարտության գոտի կայցելեն սեպտեմբերի 15-17-ին: Ինչպես հայտնեցին Հայաստանում մշտական ներկայացուցչությունում, սեպտեմբերի 15-ին համանախագահները Բաքու կժամանեն, սեպտեմբերի 16-ին՝ Երևան: Սպասվում է, որ սեպտեմբերի 17-ին միջնորդները կայցելեն Ստեփանակերտ: Ինչպես արդեն հաղորդվել է, այցի նպատակն է ղարաբաղյան հակամարտության կողմերի հետ խորհրդակցությունների շարունակումը:

Խավիեր Սոլանան կայցելի Վրաստան, Հայաստան և Ադրբեջան

ԹԲԻԼԻՍԻ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Սեպտեմբերի վերջին-հոկտեմբերի սկզբին տեղի կունենա ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Խավիեր Սոլանայի այցը Վրաստան, Հայաստան և Ադրբեջան: Այս մասին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին այսօր տեղեկացրել է Վրաստանի նախագահի մամլո քարտուղար Վախթանգ Աբաշիձեն: Նա նշել է, որ Անդրկովկասի պետությունների ղեկավարների հետ հանդիպումների ընթացքում Խավիեր Սոլանան կքննարկի ՆԱՏՕ-ի «Գործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրի իրականացման բնագավառում այդ երկրների ակտիվ մասնակցության հարցերը: Այցի կոնկրետ ժամկետի մասին լրացուցիչ կհաղորդվի: ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղարը կայցելի երեք հանրապետությունների մայրաքաղաքներ: Դա կլինի Խ. Սոլանայի երկրորդ այցը Վրաստան, Հայաստան և Ադրբեջան. առաջին այցը տեղի է ունեցել անցյալ տարվա փետրվարի 11-14-ը: Այն ժամանակ Խավիեր Սոլանան հայտարարել է, որ «ՆԱՏՕ-ն մտադիր չէ միջուկային զենք տեղակայել այն երկրների տարածքում, որոնք կդառնան Հյուսիսատլանտյան դաշինքի նոր անդամներ»:

Եվրոպայում Բոնն է հայկական անձնագիր տալիս

Սեպտեմբերի 8-ին Բոննի ՀՀ դեսպանությունում Ֆրանսիայում ապրող ՀՀ մի քաղաքացու տրվեց ՀՀ (կապույտ) անձնագիր: Ինչպես մեզ տեղեկացրեց դեսպանության հյուպատոսական բաժնի վարիչ Տանյա Խաչատրյանը, Բոննի ՀՀ դեսպանությունում է կենտրոնացվել Իտալիայում, Ավստրիայում, Շվեյցարիայում, Մեծ Բրիտանիայում, Բենիլյուքսի երկրներում ժամանակավոր և մշտական բնակություն հաստատած ՀՀ քաղաքացիներին անձնագիր տալու արարողությունը: Դեռևս ճշտված չէ, թե քանի ՀՀ քաղաքացի մոտ ժամանակներս անձնագիր կստանա: Նշենք, որ հիմա անձնագրեր են տրվում նաև Լոս Անջելեսի, Հալեպի, Մոսկվայի ՀՀ դիվանագիտական հաստատություններում:

ԱՆԱՀԻՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Բոնն

Վոլգյան ավտոգործարանը թանկացնում է իր ավտոմեքենաները

ՍԱՄԱՐԱ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Այսօրվանից գրեթե մեկ երրորդով թանկ կվաճառվեն Վոլգյան ավտոգործարանի ավտոմոբիլները. ուրբաթ օրը ավտոգործարանի ղեկավարությունը որոշում է կայացրել միջինը 30 տոկոսով բարձրացնելու մեքենաների թողարկագները:

Այսուհետև ՎԱԶ 21053 ամենաէժան մոդելը կարժենա 48,5 հազար ռուբլի: Ժողովրդականություն վայելող «06-ը»՝ ավելի քան 53 հազար ռուբլի, «09-ը»՝ շուրջ 67 հազար, իսկ «10-ը»՝ գրեթե 90 հազար ռուբլի:

Ի դեպ, այս գներով գործարանի ավտոմոբիլները վաճառվել են մեկ շաբաթից ավելի: Օգտվելով փոքրալիտրաժ ավտոմեքենաների ածխոտածային պահանջարկից՝ ավտոգործարանի դիլերները վաղուց ի վեր աճուրդում են գերշահույթով: Ճիշտ է, հայտնի չէ, թե ինչպես կընթանա մեքենաների վաճառքը, երբ հանդարտվի դոլարային տենդը Ռուսաստանում:

ԹեՀՐԱՆ

Իրանի հոգևոր առաջնորդը հայտարարեց պատերազմի ծագման «իսկական վտանգի» մասին

ԹԵՀՐԱՆ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Աֆղանստանի «Թալիբան» շարժման և Պակիստանի վերջին գործողությունների առնչությամբ տարածաշրջանում պատերազմի ծագման «իսկական վտանգի» մասին է նախազգուշացրել Իրանի Իսլամական Հանրապետության ղեկավար այաթոլլա Ալի Խամենեին: Միաժամանակ նա ավելացրել է, որ բոլոր ջանքերը կգործադրի դրանից խուսափելու համար:

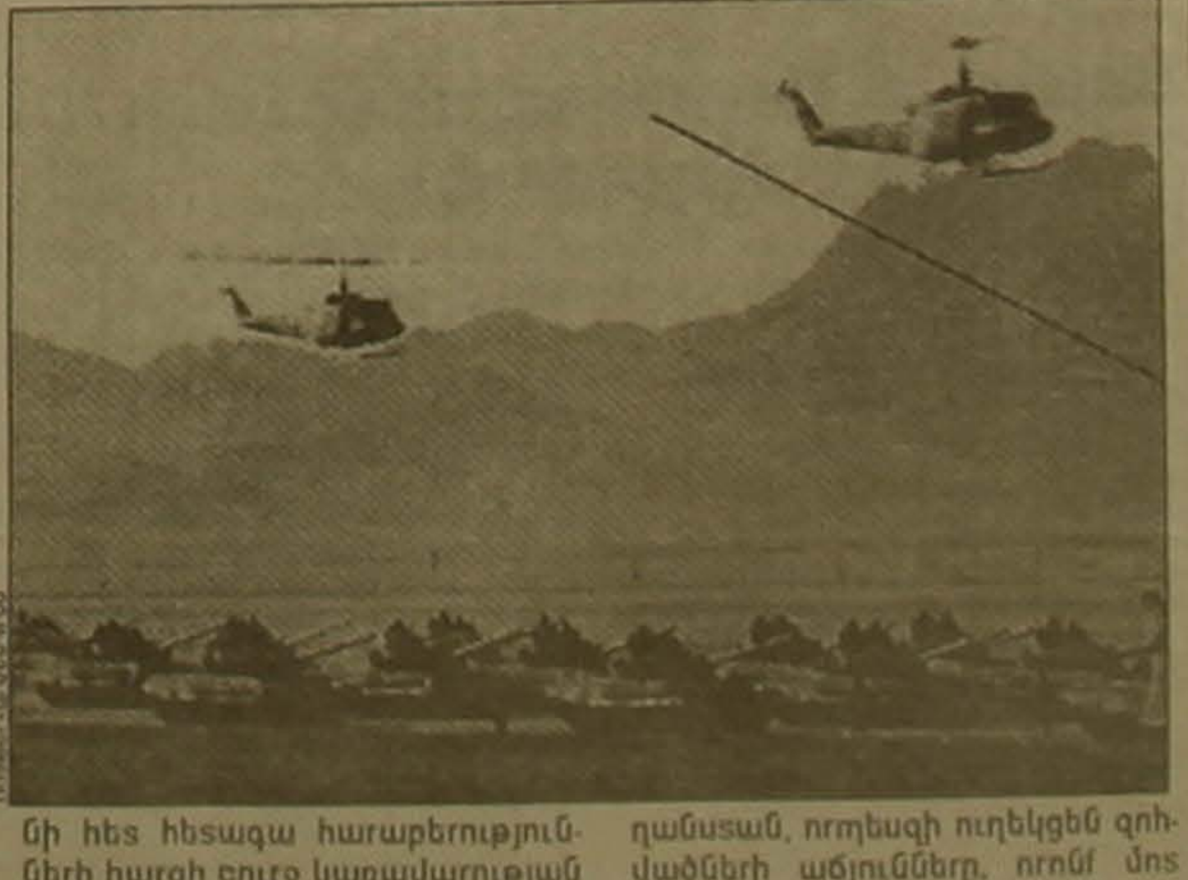

Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այսօր հաղորդված ռադիոհեռուստաելույթի մեջ Խամենեին Աֆղանստանի շիա համայնքի անդամներին կոչ է արել վճռական դիմադրություն ցույց տալ թալիբներին: Իրանի հոգևոր առաջնորդը հայտարարել է, թե ինքը «անհամբերությամբ է սպասում օգոստոսի 8-ին թալիբների կողմից Մազարի Շարիֆ քաղաքում առևանգված իրանցի իննը դիվանագետների և ԻՌՆԱ լրատվական գործակալության թղթակցի ստանությունից հետո Աֆղանստանի հետ հետագա հարաբերությունների հարցի շուրջ կառավարության որոշմանը»:

Այսօր Իրանում Միջազգային Կարմիր խաչի ներկայացուցիչները և երկրի լիազորված պաշտոնական անձինք ինքնաթիռով մեկնել են Աֆղանստան, որպեսզի ուղեկցեն զոհվածների աճյունները, որոնք մոտ ժամանակներս կտեղափոխվեն Իրան: Թեհրանը թալիբներից պահանջել է հանձնել իրանցի քաղաքացիների սպանության մեղավորներին:

digitised by A.R.A.R.@

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԱՇՈՒՆԸ

Խոսրով Հարությունյանը խախտեց Ազգային ժողովի կանոնակարգը

Սկիզբը էջ 1

Նախագահը խախտել է Հայաստանի Սահմանադրությունը

Խոսրով Հարությունյանը, ի պատասխան Վահագն Խաչատրյանի, Վիգեն Խաչատրյանի և անխոնջ Արշակ Սադոյանի պնդումների, հոգնած խոստովանեց, որ «Կոնյակի» արտահերթ նստաշրջան հրավիրելու առումով ինքը գործել է իր լիազորությունների շրջանակում. «Ես որպես ԱԺ նախագահ բավական հետևողական բանակցել եմ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ, բայց արտահերթ նստաշրջանի հրավիրումը նրա իրավասության մեջ է», ասաց ԱԺ խոսնակը՝ չհապաղելով նշել, թե իր կարծիքով, Ռոբերտ Քոչարյանը չի խախտել Սահմանադրությունը, նա առաջնորդվել է նպատակահարմարության սկզբունքով՝ հասկանալով որ այսօր ընթանում են գյուղատնտեսական մթերումները: Ընդդիմությունը չընդունեց նման պատճառաբանությունները՝ տրամաբանական պարզ մի փաստարկով, որ գյուղատնտեսությունը և Սահմանադրությունը չափազանց հեռու են միմյանցից: Հանրապետության նախագահը երկու հերթական նստաշրջաններում ընկած ժամանակահատվածում 68 պատգամավորի ստորագրությամբ պետք է գումարեր արտահերթ նստաշրջան՝ քննարկելու «Կոնյակի» սեփականաշնորհման գործարքը: Դա կնշանակեր սահմանադրական այն դրույթի հարգում, որը պաշտպանում է փոքրամասնության իրավունքները: ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանին մեղադրանք ուղղվեց՝ իր իսկ ղեկավարած հաստատության վարկը չպաշտպանելու համար, ինչին ի պատասխան Խոսրով Հարությունյանը հիշեցրեց այն չարաբաստիկ դատավարությունը՝ ընդդեմ «Իրավունք» շաբաթաթերթի, որն այդպես էլ չկայացավ պատգամավորների՝ իրեն չաջակցելու կարծեցյալ պատճառով: Պատգամավորների շարքում երկուստեք հասունանում է դժգոհությունն ու անվստահությունը:

«Հայրենիք» պատգամավորական խումբը հաղթեց

Խոսրով Հարությունյանը Էդվարդ Եգորյանի պահանջած սպառնալի ընդմիջումից հետո ստիպված էր խոստովանել, որ ինքը խախտել է ԱԺ կանոնակարգը՝ մեծ, ապա և եռօրյա օրակարգում չընդգրկելով «Հայրենիք» խմբի՝ ԱԺ հավանությանն արժանացած օրենսդրական նախաձեռնությունը՝ «Ձեռնարկություններում, հիմնարկներում, կազմակերպություններում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման կարգի մասին»: Պետրոս Մակեյանի հիմնավորումը առավել քան տպավորիչ էր. «Պետական ռեկետ է սկսվել՝ ՆԳ և ԱԱ նախարարությունը գալիս, քանդում է ձեռնարկություններ, յուրաքանչյուր օր փակվում են մի քանի ձեռնարկություն»: Ձայների ճնշող մեծամասնությամբ օրենսդրական այս նախաձեռնությունը ներառվեց մեծ և եռօրյա օրակարգում: Սկսվեց միջազգային պայմանագրերի քննարկումը:

8-րդ նստաշրջանի սկիզբը Խոսրով Հարությունյանին խորհրդածելու տեղիք է տալիս՝ ղեկավարման սանձերը պահ առ պահ դուրս են թռչում նրա ձեռքից՝ իսկ խորհրդարանական կառքը քառասրափ սլանում է նոր ընտրությունների ընդառաջ:

«ԵՐԿՐԱՊԱՀԻ» ՆԻՍՏ

Վազգեն Սարգսյանը վարչապետ չի դառնա

«Երկրապահ» պատգամավորական խմբի աշխատանքային երկուշաբթին սկսվեց նիստով, որին մասնակցեց պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը: Նիստը նեղ աշխատանքային էր, ուստի լրագրողների մասնակցությունը չարտոնվեց: Ավարտից հետո խմբի նախագահ Սմբատ Այվազյանը, **«Ազգի»** առաջարկով, պարզաբանեց զրույցի ամենաուշագրավ ուղղությունները: Վազգեն Սարգսյանն իր և ՆԳ, ԱԱ նախարար Սերժ Սարգսյանի անունից հավաստել է, որ իրենք մտադրություն չունեն վարչապետ դառնալու: Մամուլում և քաղաքական շրջանակներում տարածված իրենց հնարավոր վարչապետության լուրերը նա համարել է անհեթեթ և իրականության հետ կապ չունեցող: Նույն բնորոշումները վերաբերում են նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի և պաշտպանության նախարարի փոխհարաբերությունների լարվածության մասին լուրերին: «Վազգեն Սարգսյանը նշեց, որ նախագահի հետ բնականոն, նորմալ աշխատանքային հարաբերություններ են, միասին աշխատում են և շարունակելու են աշխատել», ասաց Սմբատ Այվազյանը:

Պաշտպանության նախարարը անդրադարձել է նաև Ռուսաստանում կատարված իշխանական փոփոխություններին: «Եվգենի Պրիմակովի նշանակումը վարչապետի պաշտոնում նա դրական գնահատեց՝ միաժամանակ նշելով, որ Պրիմակովի նշանակումից մենք բավական լուրջ ակնկալիքներ ունենք», նշեց «Երկրապահ» պատգամավորական խմբի նախագահը: Շեշտվել է նաև, որ այս նշանակմամբ ամրանում են ՌԴ պաշտպանության նախարար Սերգեևի դիրքերը:

«Երկրապահը» քննարկել է օրակարգում ներառված օրենսդրական այն նախաձեռնությունները, որոնք իրենց համար առաջնահերթ են: Ըստ այդմ, այսօր կամ ամենաուշը չորեքշաբթի խումբը պաշտոնապես շրջանառության մեջ կդնի ընտրական օրենսգրքի իր նախագիծը, որտեղ ամրագրված է մեծամասնական-համամասնական 80-51 կամ 81-50 հարաբերակցությունը՝ հօգուտ մեծամասնականի:

«Երկրապահի» այս նիստը նշանակալի էր նաև այն փաստով, որ քննարկվել են յոթ պատգամավորների դիմումներ, որոնք համալրել են խմբի շարքերը: Այս պատգամավորների շարքում են «Հանրապետական» կուսակցության անդամները Յուրի Բախշյան, Անդրանիկ Մարգարյան, Գագիկ Մինասյան..., ինչպես նաև անկախ պատգամավորներից Մարտին Սարգսյանը, Ռուբեն Խաչատրյանը, նրանց հետ մեկտեղ՝ Արտյոմ Քուշկյանը: «Երկրապահ»-«Հանրապետական» կուսակցության միավորման խնդիրները նիստում չեն արծարծվել, որովհետև, ինչպես հստակեցրեց Սմբատ Այվազյանը, «Խումբը քիչ կապ ունի կուսակցության հետ, խմբի շատ անդամներ կուսակցության անդամ չեն, ուստի այդ հարցերը նիստի օրակարգից դուրս են»:

«Երկրապահ» պատգամավորական խումբը համոզված է, որ իր անդամները և Վազգեն Սարգսյանը երկրի և Ազգային ժողովի կայունության գրավականը եղան փետրվարին: Այժմ ևս իրենք ի վիճակի են և շարունակելու են կայունությունը պահպանելու քաղաքական պատասխանատվությունը:

Հ. Գ.- Ինչպես հայտնի դարձավ «Երկրապահի» այլ անդամների հետ զրույցներից, «Երկրապահի» նիստում քննարկվել են կառավարության կազմում հնարավոր փոփոխությունները և նշվել է, թե 5-6 նախարար հրաժեշտ է տալու իր պաշտոնին: Ըստ այս աղբյուրների՝ «տուգանային հրապարակում» են առողջապահության, էներգետիկայի, բնապահպանության, փոստի և հեռահաղորդակցության, ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունները: Հիմնավորումներ կամ հավելյալ ճշտումներ չեն հնչել:

Մեր կողմից չկարողացանք տեղեկությունը ուրիշ աղբյուրներից ճշտել:

Ն. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Ստորագրություններ Սահմանադրական դատարանին

ԱԺ-ում ծավալվում է ստորագրահավաք՝ Սահմանադրական դատարան դիմելու համար: 1998 թ. հունիսի 19-ին, Սահմանադրության 70 հոդվածի պահանջներին համապատասխան, հանրապետության նախագահին դիմած 68 պատգամավորները մասնանշում են հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի կողմից Սահմանադրության նշված հոդվածի խախտման փաստը: Սակայն արդեն լուրեր կան, թե Սահմանադրական դատարանը մերժելու է այս դիմումը, հիմնվելով Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի վրա, որը մանրամասնում է ՍԴ դիմելու կարգը: Հանրապետության վերին այս ատյանը կարող է քննարկել հանրապետության նախագահի հրամանագրի համապատասխանությունը կամ անհամապատասխանությունը Սահմանադրության տառին և ոգուն: Ներկա պարագայում նախագահի հրամանագիր չկա: Կան միայն բանավոր մերժումներ և նիստի փաստացի չկայացում: Ուստի, ՍԴ դիմող ԱԺ պատգամավորները իրենց ապահովագրում են իրավաբանական փաստարկներով, որոնց աղը հետևյալն է. հանրապետության նախագահը դրսևորել է Սահմանադրության պահանջներին չհամապատասխանող վարքագիծ՝ խախտելով 70-րդ հոդվածը անգործունեության ձևով, որը ճիշտ նույնպիսի իրավախախտում է, ինչպես հրամանագիրը ստորագրելով՝ մերժելը:

ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանը փորձեց իբրև փոխզիջում վկայակոչել Վիգեն Խաչատրյանի առաջարկած տարբերակը, այսինքն՝ իր կամ պատգամավորների նախաձեռնությամբ «Կոնյակի» գործարքին առնչվող նոր արտահերթ նիստ գումարել 8-րդ նստաշրջանի ընթացքում: Սակայն պատգամավորները տարանջատում են «Կոնյակի» գործարքը և նախագահի վարքագիծը: Քաղաքական պայքարում զինանոցը պետք է հարուստ լինի:

Ն. Գ.

Վանաձոր. Սոցիալական վիճակն օրեցօր վատթարանում է

Վանաձորի քաղաքապետարանի և ՆԳ մարմինների կողմից ձեռնարկված միջոցառումների շնորհիվ Վանաձորում զգալիորեն նվազել է չնախատեսված վայրերում և շուկայամերձ տարածքներում սննդամթերքի վաճառքը: Ինչպես տեղեկացրեց «Վանաձորի շուկա» դուստր ձեռնարկության տնօրեն Ա. Ղուկասյանը, նախորդ տարիների համեմատությամբ շուկայում առևտուրը նվազել է, որի հետևանքով վաճառասեղանների մեկ քառորդը դատարկ է մնում: Նրա կարծիքով պատճառը բնակչության սոցիալական վիճակի օրեցօր վատթարացումն է, որի հետևանքով ավելանում է անվճարունակների թիվը: Շուկայի տնօրենությունը, որն անցած տարին փակել է օգուտով, պարբերաբար ֆինանսական աջակցություն է ցուցաբերում բնակչության սոցիալապես անապահով խավին, ազատամարտիկներին ու հաշմանդամներին: Ընթացիկ տարում միջոցներ են տրամադրվել նաև շենքի տանիքի և մսի վաճառքի սաղավարների նորոգման համար: Շուկայի բարեկարգման աշխատանքները շարունակվում են. պայմաններ են ստեղծվել մատչելի գնով ապրանքների մեծ խմբաքանակով վաճառքի կազմակերպման համար:

Հուսանք, որ փողոցային առևտրի լրիվ կանխարգելման դեպքում փոքր-ինչ կբարելավվի բարեգործություններ կատարող ձեռնարկության վիճակը:

ՆԵԼԼԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Գյուղացին իրականում... անտեր է

Բերքահավաքի վերջին արդյունքները վկայում են, որ Գորիսի ենթամարզի գյուղացիական տնտեսությունների համար ծանրադիր ձմեռը բնավ էլ վաստակած վայելք չի լինի. ահագնորեն կծառանա հացի խնդիրը: Հացահատիկային մշակաբույսերի 10736 հա ընդհանուր ցանքատարածությունից ստացվող 9-10 ց միջին բերքի արժեքը (կգ-ը՝ 90 դրամ)՝ 1 հա-ի հաշվով, չի փոխհատուցում անգամ վարի, տափանման, քաղհանի, սնուցման, հնձի հետ կապված ծախսերը: Ըստ մարզի գյուղատնտեսության և բնապահպանության վարչության գլխավոր մասնագետ Անուշավան Հովսեփյանի վկայակոչած տվյալների, այդ թվերը համապատասխանաբար կազմում են 81000 և 95000 դրամ: Արդյունքում՝ բացարձակ վնաս: Ինչո՞ւ հողը վարձահատույց չեղավ: Եղավ. վերադարձվեց տրվածը: Մարզում անտեսված է սերմնարտադրության կարևորագույն գործը, գյուղացին ինքը սերմացուն թարմացնելու նյութական զորություն չունի, պարարտացումն ու քաղհանը գերթանկ «շռայլություններ» են, իսկ ցանքաշրջանառությունը ընդամենը չմոռացված տերմին է: Արժե՞ արդյոք էլ խոսել ագրոտեխնիկական կանոնների ճիշտ կիրառման մասին:

Ցածր բերքի լուրջ պատճառ էր նաև լվիճների զանգվածային «արշավանքը», որին մեծապես նպաստել էր գարնանային ոչ օրինաչափ, շատ տաք եղանակը: Դրությունը շատ ավելի անմխիթարական կլիներ, եթե գյուղնախարարությունը մարզին 2 տոննա անվճար դեղամիջոց չհատկացներ:

Համեմատաբար բարձր բերք (հա-ից 16 ց) ստացվել է ենթամարզի Կոռնիձոր, Խնձորեսկ գյուղերում, խիստ ցածր էր բերքատվությունը (հա-ից ընդհուպ 4 ց) Խոզնավարում, Վաղատուրում, Խանածախում:

Գորիսի ենթամարզի բերքահավաքի ցածր արդյունքները, չնայած մարզում ամենաբարձրն են, վկայեցին կրկին, որ վիճակի բեկման համար անհրաժեշտ է տնտեսությունների խոշորացում, ֆերմերային հստակ տնտեսությունների ձևավորում, կառավարության, նախարարության գոնե սեզոնային վարկերի պարբերաբար տրամադրում: Թե չէ սեփականաշնորհած հողի տեր գյուղացին իր սուղ, ավելի ստույգ՝ բացակա միջոցներով, ինքն իրականում... անտեր է:

ԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գորիս

Գյուղնախարարությունում 5 վարչություն՝ նախկին 23-ի փոխարեն

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կենտրոնական ապարատում կատարվել են արմատական կառուցվածքային փոփոխություններ. նախկին 23 վարչությունների և բաժինների փոխարեն ստեղծվել է հինգ՝ ագրարային քաղաքականության և տեղեկատվության (պետ՝ Հովսեփ Քլոյան), բարեփոխումների և սպասարկումների (Յուրի Ջավադյան), գյուղատնտեսական և վերամշակող արտադրության (Միքայել Գրիգորյան), գիտության, կրթության և նոր տեխնոլոգիաների (Սամվել Ավետիսյան), ֆինանսահաշվային և տնտեսական հարցերի (Ռոբերտ Ամիրյան) գլխավոր վարչություն՝ դեպարտամենտի կարգավիճակով: Իսկ գյուղնախարարին առընթեր բացվել է հսկիչ-աուդիտորների վարչություն, որի ղեկավար է նշանակվել Շչորս Դավթյանը: Այս մասին հայտնեցին նախարարության լրատվական կենտրոնից, ավելացնելով, որ ներկայումս մշակվում են նոր կառուցվածքների գործունեության իրավական հիմքերն ապահովող կանոնադրական նորմերը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան է սարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ՁՈՐԵԱՆ /հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն /581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN /phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **տեղական**

ԱՍՈՒԼԻՍ

Խոլերան անակնկալ չէր առողջապահության նախարարության համար

Համաճարակի վտանգը մնացել է ետեւում

Այս հայտարարությունն անելու եւ լրագրողներին (հետեւաբար եւ բնակչությանը) հանգստացնելու համար երեկ ասուլիս էր հրավիրել ՀՀ առողջապահության նախարար Գագիկ Ստամբոլցյանը: Նա տեղեկացրեց, որ Արմավիրի Զարթոնք գյուղում բռնկված խոլերայի համաճարակի տարածման վտանգ այլեւս չկա: Վերջին 3 օրերի ընթացքում խոլերայով նոր հիվանդ չի հայտնաբերվել: Հնարավոր է, որ այս շաբաթվա վերջին կամ մյուս շաբաթ գյուղի կարանտինը հանվի, եւ գյուղացիներն անցնեն նորմալ բնականոն կյանքի, քանի որ արդեն տրտնջում են, թե չեն կարողանում աշխատել դաշտերում եւ իրացնել բերքը:

Որպես ապացույց ՀՀ գլխավոր համաճարակաբանի եւ նախարարության գլխավոր մասնագետի կողմից ներկայացվեց խոլերայի վերաբերյալ պաշտոնական վիճակագրությունը. համաճարակի տարածման առաջին իսկ օրից` սեպտեմբերի 3-ից, հիվանդանոցներ են տեղափոխվել 286 հիվանդներ, կասկածելիներ եւ «կոնտակտավորներ», որոնց միայն 86-ի մոտ է հայտնաբերվել բուն հիվանդությունը: Գրանցված հիվանդությունների 65 տոկոսը` թեթեւ, իսկ 31 տոկոսը միջին բնույթի են: Ծանր դեպքերը (այսինքն` ամբողջ օրգանիզմի ջրազրկմամբ ուղեկցվող) եղել են 9-ը, որոնցից 2-ն ավարտվել են մահով (այդ մասին արդեն հաղորդվել է): Առ սեպտեմբերի 14-ը մնացած երկու ծանր հիվանդներից (տարեց կանայք) մեկի վիճակն արդեն լավացել է, մյուսը դեռ վերակենդանացման բաժանմունքում է: Գյուղից դուրս հիվանդության ոչ մի դեպք չի գրանցվել, իրավիճակը մյուս մարզերում եւ մայրաքաղաքում վերահսկելի է: Վերահսկվում են նաեւ գյուղից «դուրս բերման ենթարկված» մոտ 240 զարթոնքցիներ: Բերման է ենթարկվել նաեւ Էջմիածնի հիվանդանոցից փախած 70-ամյա հիվանդը (որի մասին օրեր տեղեկացրել էր «Ազգը»): Որպես խոլերայի տարածման հիմնական պատճառ, պրն Սանրիկյանը (արդեն որերորդ անգամ) շեշտեց կեղտաջրերով խմելու ջրի աղտոտվածությունը: Ըստ նրա` ի՞նչ կարող էին անել բժիշկները, երբ գյուղի խմելու ջրի ցանցն ամբողջությամբ վթարային է եղել, հայտնաբերվել են մոտ 25 վթարներ: Մենք մեղք չունենք, որ հանրապետության տասնյակ տարիների հնություն ունեցող ջրմուղ-կոյուղու խողովակները «մաղ են դարձել», մոտավորապես այս էին նախարարության արդարացումները: Իսկ «Առավոտի» հարցադրմանը, թե ճի՞շտ է արդյոք, որ համաճարակի տարածման պատճառը գյուղի մոտ գտնվող հայկական ատոմակայանի հետադարձ ջրերով խմելու ջրի աղտոտումն է եղել, հետեւեց նախարարի քմծիծաղը` թե այդ մասին խոսելն անգամ ավելորդ է: Ընդհանրապես նախարարը իր զայրույթն արտահայտեց մասսայական լրատվամիջոցների նկատմամբ, որոնք էժան սենսացիաների հետեւից ընկնելով սուտ լուրեր են տարածում: Մասնավորապես ըստ «Առավոտի», համաճարակը տվել է տասնյակ զոհեր. այդ հայտարարության հեղինակին նախարարն անձամբ հրավիրեց իր հետ շրջել Զարթոնքում եւ հիվանդանոցներում եւ «դառնալ կոնտակտավոր»: Իսկ մայրաքաղաքի տարբեր շրջաններում, շենքերում կատարվող նախազգուշական այցելությունները նախարարն անվանեց «բժիշկների ինքնագործունեություն»: Համենայն դեպս, դատելով ըստ ամենայնի, իրավիճակը մայրաքաղաքում լրիվ կայուն է, խմելու ջուրն ախտահանվում է եւ պարբերաբար ստուգվում, եւ բնակչության մեջ ավելորդ խուճապ առաջացնելու կարիք չկա: Արմավիրից բերված բանջարեղենի եւ մրգի մասին տարածված լուրերը, թե դրանք վտանգավոր են, պրն Սանրիկյանը հերքեց նշելով, որ մասնավորապես բանջարեղենը լավ լվանալու դեպքում ոչ մի վտանգ չի ներկայացնում:

Ի պատասխան «Ազգի» հարցադրման, նախարարը խոստովանեց, որ խոլերայի համաճարակն անակնկալ չէր իրենց համար: «Այդ դեպքում ի՞նչ է արվել կանխարգելելու համար եւ բավարա՞ր էին արդյոք միջոցները»: Մեր հարցադրմանն ի պատասխան կոնկրետ ոչինչ չասվեց, իսկ ընդհանուր պատասխանի ենթատեքստը սա էր` կանխարգելիչ աշխատանքներ միշտ արվել են, արվում են ու կարվեն: Մոտ 20 հազար դոլար է առանձնացվել բյուջեի միջոցներից` անհրաժեշտ նյութեր եւ սարքավորումներ ձեռք բերելու համար: Միայն թե նախարարն այդպես էլ չհստակեցրեց` դա համաճարակից առա՞ջ է եղել, թե՞ հետո: Այսինքն` կառավարության այդ ուշադրությունը ուշացած չէ՞ եւ տեղին չէ՞ հիշել արդյոք ժողովրդավարական ասացվածքը` «Գնա մեռիր, արի սիրեմ»:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

Արեւածաղկի սերմը` չարիք

Արեւածաղկի սերմ վաճառողների այսօր կարելի է տեսնել ամենուր` փողոցներում, դպրոցների շրջապատում, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների դռների մոտ: Արեւածաղկի սերմը ամենալավ բիզնեսն է, որը գնում են սկսած դպրոցականներից, վերջացրած հասուն տղամարդկանցով: Ուտում են ամեն տեղ` փողոցներում, դպրոցներում, հասարակական վայրերում եւ կեղտոտում շրջապատը:

Ի՞նչ իմանային եվրոպացիները, որ արեւածաղկի սերմը այդքան տարածում կգտնի, երբ 400 տարի առաջ Մեքսիկայից բերեցին իրենց պարտեզները զարդարելու համար: Արեւածաղկի սերմը իսկապես համով ուտելիք է, բայց դա չի նշանակում օգտագործել փողոցներում, այն էլ գնելով վաճառողներից, երբ չգիտես ի՞նչ ամանի մեջ է բովված եւ ինչպես: Հաճախ կարելի է տեսնել, թե արեւածաղկի սերմը ինչպիսի կեղտոտ տոպրակների եւ ամանների մեջ է վաճառվում, որը, չգիտես ինչու, ոչ մեկը չի նկատում: Ավելին, որպես կանոն, արեւածաղկի սերմը լցնում են աշակերտական օգտագործված տետրերից պոկված թերթերի մեջ եւ հրամցնում գնորդներին:

Որքան մանրէներ են անցնում օրգանիզմ արեւածաղկի սերմի հետ, ոչ մեկը չի ուզում իմանալ:

Տարիներ առաջ, ռուսական մի գյուղում տեսա արեւածաղկի սերմերի հսկա կույտեր: Մեզ` ուղեկցողը մի բուռ վերցրեց ու հիացավ նրանց մեծությամբ: Նրա ափի մեջ սերմերի հետ երեւացին սատկած մկան փոքրիկ ձագեր: Ակամա մտածեցի, որ ա-

հա այդպիսի արեւածաղկի սերմեր են ներմուծվում ու մասսայաբար օգտագործվում: Դա հարցի միայն մի կողմն է:

- Ինչո՞ւ եք կեղտոտում մուտքը,- ասացի խմբված տղաներին, որոնք ուտում էին արեւածաղկի սերմը եւ կեղտոտում մեր շենքի մուտքը:

Տղաները նախ զարմացան, ապա նրանցից մեկը արհամարհական ասաց. «Ինչ է, գրպաննե՞րս պետք է լցնենք»: Այդ տղաների համար զարմանալի էր, որ մեկը «չնչին» բանի համար դիտողություն է անում: Իսկ ինչ անես ասել, երբ շատ հաճախ տեսնում ես փողոցով իջնող պարեսեր, նորաձեւ հագնված աղջիկների, որոնք արեւածաղկի սերմ են չրթում ու կեղտոտում շրջապատը: Ես պահպանողական չեմ, բայց չեմ էլ ուզում, որ հայ աղջիկը դիմացդ կանգնի, խոսի քեզ հետ արեւածաղկի սերմ չրթելով կամ ծամոն ծամելով:

Արեւածաղկի սերմ չրթելու սովորությունը հասարակական վայրերում հասել է ծայրահեղության: Եթե փորձես հարյուր դպրոցականի գրպանները ստուգել, հիսունի մոտ կլինի: Վերջերս հեռուստատեսությունից դրդված «Մոսկվա» կինոթատրոնի մոտ հաշվեցինք փողոցով անցնող մարդկանց` վաթսունից քանիինը ուտում էր արեւածաղկի սերմ:

Ի՞նչ անել, արեւածաղկի սերմ վաճառելը արգելե՞լ, որը այնտեղ հնարավոր չէ, թե՞ այդ ախտի դեմ բարոյական պայքար սկսել: Կարծում եմ, վերջինը ճիշտ է:

Եթե այդ մասին հաճախակի խոսվի, գրվի, իրենց գործը կատարեն նաեւ ռադիոն ու հեռուստատեսությունը, անշուշտ շատ բան կփոխվի: Ոչ մի երիտասարդ աղջիկ չի ցանկանա հեռուստատեսության էկրանին երեւալ արեւածաղկի սերմ չրթելիս: Պետք է պայքարել այդ վատ սովորության դեմ, որը ոչ միայն հակասանիտարական է, շրջապատը աղտոտող, այլ նաեւ տարրական կուլտուրայի պակաս:

ՎԱՉԻԿ ՔՈՒՆՈՒԹՅԱՆ

ՄԱՄՈՒԼ

Ընթերցողին հաճելի հանդիպումներ են սպասում

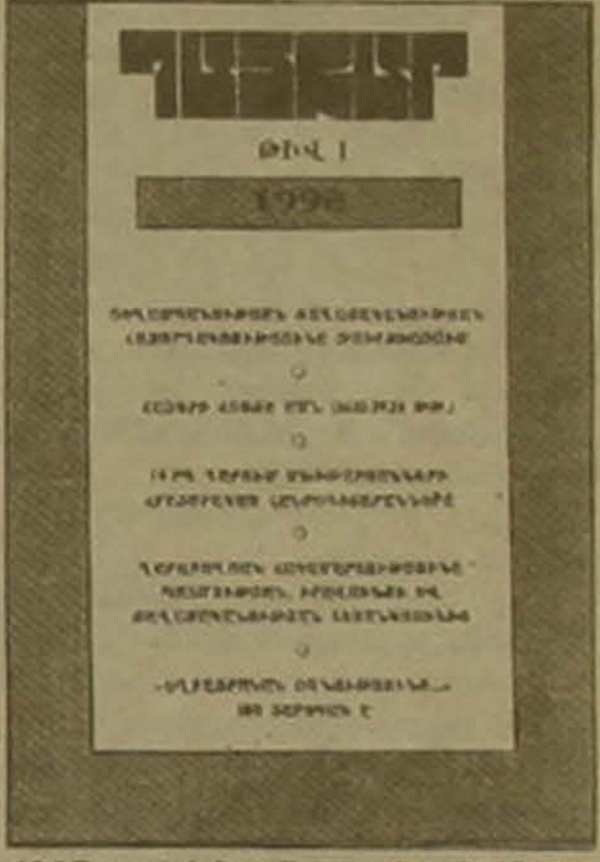

Լույս է տեսել ռամկավար-ազատական գիտատեսական, հասարակական-քաղաքական եւ մշակութային «Պայքար» ամսագրի հերթական, 1998 թ. 1-ին համարը (գլխավոր խմբագիր` Հարություն Կարապետյան): Ինչպես միշտ, ամսագիրը հարուստ է բազմաբնույթ եւ խորագիտակ հրապարակումներով: Քննախույզ ընթերցողը կկարդա ակադեմիկոսներ Շաքրո Միրոյանի «Ցեղասպանության քաղաքականության հաջորդականությունը Թուրքիայում» եւ Վարդգես Միքայելյանի «1778 թ. Ղրիմի հայերի վերաբնակեցման քաղաքական շարժառիթները», պատմական գիտությունների թեկնածու Քնարիկ Ավագյանի «Հայերի հույսը Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ», նույնպես պատմագիտության թեկնածու Արմենակ Մանուկյանի «Հայ առաքելական եկեղեցի-իշխանություններ հարաբերությունների մի քանի հարցերի շուրջ», փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Ալեքսանդր Մանասյանի «Ղարաբաղյան հակամարտությունը պատմության, իրավունքի եւ քաղաքականության տեսանկյուններից» հոդվածները, որոնք նախ եւ առաջ տեղեկատվական բնույթի հարուստ նորություններ են պարունակում: Այս շարքում կուզենայի առանձնացնել հատկապես պատմական գիտությունների դոկտոր Վիկտոր Սուրադյանի «Գարեգին Նժդեհի տեղը հայ ժողովրդի պատմության մեջ» մեծարժեք հոդվածը, որը նախորդի շարունակությունն է (առաջին մասը լույս է տեսել «Պայքարի» 1997 թ. թիվ 2-ում), ուր գիտական բացառիկ բարեխղճությամբ, կոնկրետ փաստերով հեղինակը ընթերցողին է ներկայացնում մեծ հայրենասերի հուզիչ կերպարն ու կյանքի ողբերգական ընթացքը: Ամսագրում գրական-բանասիրական բնույթի տարբեր հրապարակումներով հանդես են եկել նաեւ բանասիրության թեկնածուներ Արծրուն Ավագյանը, Արսեն Գլջյանը, պատմագիտության թեկնածու Հայկազ Հովհաննիսյանը եւ ուրիշներ: Կարդացեք, ձեզ հաճելի հանդիպումներ են սպասում:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՄԱԿ-ի փախստականների գերագույն հանձնակատարը սկզբունքորեն չի հեռանում Հայաստանից

«Ազգի» սեպտեմբերի 11-ի համարում անդրադարձել էինք ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի եվրոպական բյուրոյի տնօրենի հայաստանյան այցի ընթացքում արտահայտված այն վարկածին, թե միջազգային այս կառույցը մտադիր է «հեռանալ Հայաստանից», այլ կերպ ասած դադարեցնել օգնությունը Ադրբեջանից Հայաստան գաղթած փախստականներին: Տեղեկությունը փորձեցինք ճշտել հանձնակատարի հայաստանյան ներկայացուցիչ Թոմաս Բիրաքի հետ, որն ի պատասխան մեր հարցի, ասաց. «Մեր գրասենյակը սկզբունքորեն միշտ էլ ներկա է լինելու Հայաստանում եւ շարունակելու է աջակցել փախստականների հարցերի կարգավորմանը: Պարզապես նյութական օգնության ծրագրերին աստիճանաբար փոխարինելու են զարգացման ծրագրերը. կարեւորվելու են առավելապես փախստականների իրավական պաշտպանվածության խնդիրները»: Պրն Բիրաքը հավաստեց, որ այդ մոտեցումը կիրառվելու է ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ մեր անհանգիստ տարածաշրջանի մյուս երկրների` Վրաստանի եւ Ադրբեջանի պարագայում:

Լ. Պ.

Աննախադեպ թռիչք պարաշյուտով

Սեպտեմբերի 12-ին Արշավիր Սահակյանը Գինեսի գրքին արժանի ռեկորդ սահմանեց` Սեւանի լճի վրա պարաշյուտային եզակի թռիչքով:

Քաղաքացիական ավիացիայի ուղղաթիռը, որ հատկացրել էր «Արարատ» ավիաընկերությունը, սպասում էր ուղեւորներին. լրագրողներ, օպերատորներ, պարաշյուտիստներ եւ օրվա հերոսը` նախկին օդաչու, այսօր արդեն առաջին խմբի հաշմանդամ, Նժդեհի ջոկատի ազատամարտիկ Արշավիր Սահակյանը, կամ ինչպես ընկերներն են անվանում` Աշիկը: Մեր գոյատեւման պայքարում շատերը մարտիրոսվեցին, շատերը հաշմվեցին... Դժվար է, բայց հարկ է նշել, որ Աշիկն իր երկրորդ կյանքի երազական թռիչքն իրականացրեց մեկ ձեռքով, մեկ ոտքով ու մի աչքով: Իսկ ինչո՞ւ... Մեծ նպատակներ ունի, նախ ուշադրություն հրավիրել հաշմանդամների հիմնահարցերին եւ ապացուցել, որ կան նրանց շարքերում համարձակ մարդիկ, որ կարող են որոշ հարցերում գերազանցել շատ առողջներին, եւ երկրորդ, եթե Գինեսի գրքի ռեկորդ սահմանի, ապա ողջ հասույթը կտրամադրի հաշմանդամների համար աշխատատեղեր ստեղծելուն:

Պարաշյուտային թռիչքի պատրաստվում էին եւս 3-ը, պարզապես ընկերոջը նեցուկ լինելու համար: Ուղղաթիռն օդ բարձրացավ, մի քանի պտույտ գործեց կապտայլա Սեւանի վրա եւ 1200 մետրից բաց թողեց պարաշյուտիստներին: Նրանցից մեկն իջնում էր Հայաստանի եռագույնով, իսկ Աշիկը` «Մուլտի գրուպը» խորհրդանշող առյուծի պատկերով («Մուլտի գրուպը» տրամադրել էր ուղղաթիռի վառելանյութը): Իսկ գործողությունները ղեկավարում էր փոխգնդապետ Դանիել Բալայանը:

Եվս մի քանի վայրկյան եւ բարեհաջող թռիչքն ավարտված էր... եւ ջրում անհետաձգելի աշխատանք էր անում մոտորանավը: Երբ չորրորդ պարաշյուտիստին մոտեցան, հանկարծ մեկ-մեկու գտան նավի հոլն ու պարաշյուտը: Ու այս էր պատճառը, որ բոլորը ստիպված տեղափոխվեցին առագաստանավ: Վերջինս նավարկելով մերթ քամու բացակայության, մերթ դիմահար քամու առկայության պայմաններում, երեք ժամ հետո միայն ափ հասցրեց Աշիկին եւ մյուսներին: Ի դեպ, առագաստանավում անցած երեք ժամվա ճոճքը մեծ փորձություն էր շատերի, մասնավորապես լրագրողների, օպերատորների եւ նույնիսկ բժշկի համար: Զարմանալի էր, որ ողջ Սեւանում չգտնվեց 2-րդ մոտորանավակը եւ չկար ռադիոկապ, որպեսզի ցամաքում մնացածներն էլ չհուսախաբվեին: Ինչեւէ... Բոլոր տհաճությունները արագ մոռացվեցին օրվա հերոսին դիմավորելիս ու շնորհավորելիս: Իսկ իմ այն հարցին` որտեղ էր ամենասարսափելին` օդո՞ւմ, ջրո՞ւմ, թե՞ առագաստանավի վրա, նա պատասխանեց.

- Այստեղ` ցամաքի վրա...

Իսկ ափին 7-ամյա դուստրն էր, մայրն ու կինը:

Իրականացավ «Վազգեն Առաջինի» անվան պատերազմի հաշմանդամների բարեգործական հիմնադրամի նախագահ, 48-ամյա Արշավիր Սահակյանի երազանքը, կատարեց պարաշյուտային 151-րդ թռիչքը: Կգրանցվի՞ աննախադեպ այս թռիչքը Գինեսի գրքում` առայժմ դժվար է ասել: Իսկ ամենակարեւորը, որ մարդ չի կորցնում ոգու կորովը: Դիպուկ են ասել գերմանացիները. «Դրամ կորցրիր` ոչինչ չկորցրիր, առողջությունդ` ունեցածիդ կեսը կորավ, իսկ եթե ոգուդ կորովը` ամեն ինչ կորավ»:

ԳՈՀԱՐ ԱՐՇԱԿՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ազգային

– Դուք բազմիցս նշել եք պետականորեն համակարգված քարոզչության անհրաժեշտությունն ու դերը: Սակայն վերջերս, երբ շատերը խոսում են հենց այդ քարոզչությունն իրականացնելուն կոչված մարմնի մասին՝ որպես անկախ մամուլի կայացման խոչընդոտի, որպես ոչ պիտանի, եթե չասենք վնասակար մարմնի, Դուք ոչ մի վերաբերմունք չեք արտահայտում, որը, կարծում եմ, պարտավոր եք անել նաեւ ի պաշտոնե՝ որպես ԱԺ համապատասխան հանձնաժողովի անդամ: Համաձա՞յն եք արտահայտված տեսակետին, թե՞...

– Թե: Խնդրի կարեւորությունը մնացել է եւ էլ ավելի է սրվել:

– Այդ դեպքում ինչո՞ւ որեւէ կերպ չեք արձագանքում:

– Իմաստը չեմ տեսնում: Միայն անցած մի քանի ամիսների ընթացքում մի քանի անգամ խոսել եմ, եւ... ոչինչ: Հրապարակավ, իսկ ես հենց այդպես էլ

Մարքիզը, Շմուցը, մենք...

Հարցազրույց ՀՀ ԱԺ գիտության եւ կրթության հանձնաժողովի անդամ Այդին Մորիկյանի հետ

հանդես եմ եկել, ոչ ոք չի ժխտել, չի բանավիճել անգամ, որը, չհամաձայնելու դեպքում միակ ճանապարհն է, սակայն ասվածն էլ բանի տեղ չի դրվել: Իսկ ազատ մամուլի կայացմանն առաջին հերթին ողջ պետությունն է խոչընդոտում՝ հրապարակումները եւ հասարակական կարծիքն ընդհանրապես բանի տեղ չդնելով: Ճիշտ է, Սահմանադրությունը երաշխավորում է խոսքի ազատությունը, բայց, ինչ արած, չի երաշխավորում կարդացող-լսողների, լսածկարդացածը հասկացողների եւ այն բանի տեղ դնողների առկայությունը:

– Դուք ասում եք, որ խնդրի կարեւորությունը ոչ միայն մնացել է, այլեւ ավելի է սրվել, մինչդեռ, օրինակ, ՀՀ-ում ԱՄՆ-ի նախկին դեսպան Պիտեր Թոմսենը նշել է, որ ԱՄՆ դեսպանատունը ժամանակին այնքան էլ չի տխրել այն լուրերից, թե նախատեսվում է վերացնել տեղեկատվության նախարարությունը: ԱՄՆ-ում նման կառույցներ չկան, չկան նաեւ մամուլի գործունեությունը կարգավորող օրենքներ, ասել է նա:

– Նախ՝ ոչ թե կարելի էր չտխրել, այլ պետք էր ուրախանալ մեր հերթական անմտությամբ: Երկրորդ՝ ԱՄՆ-ի եւ բոլոր քաղաքակիրթ երկրների ազգային շահերը շոշափող ցանկացած խնդրով՝ տեղեկատվությունից ու քարոզչությունից մինչեւ տարածք, խիստ քաղաքակիրթ եղանակով մտահոգվում են խիստ քաղաքակիրթ կազմակերպությունները: Երրորդ՝ ԱՄՆ-ը եւ մյուս քաղաքակիրթ երկրները վաղուց ի վեր լուծել ու այլեւայլ եղանակներով լուծում են իրենց ազգային-պետական այն խնդիրները, որոնք մենք դեռ չենք էլ սկսել գիտակցել: Չորրորդ՝ մեկ անգամ էլ կրկնեմ՝ մենք ինչքան խելոք լինենք, մեզնից բացի բոլորին վնաս է: Ստիպված են լինելու ինչ-որ կերպ գոնե հաշվի նստել մեզ հետ: Հինգերորդ՝ ԱՄՆ-ը ու մյուս քաղաքակիրթ երկրներն ունեն իրենց ազգային շահերը եւ տխրում կամ ուրախանում են միայն դրանց համապատասխան: Վեցերորդ՝ ԱՄՆ-ը ու մյուս քաղաքակիրթ երկրներն իրենց խնդիրներն են լուծում, եւ բազմաթիվ շնորհները, արտոնյալ վարկերն ու ծրագրերը հենց դրան են ուղղված, ոչ թե տվյալ երկրի խնդիրները լուծելուն: Եվ վերջապես՝ յոթերորդ. ամբողջ աշխարհը հիմա փոխվել է: Ոչ ԱՄՆ-ը, ոչ մյուս քաղաքակիրթ երկրներն իրենց թույլ չեն տա, ասենք, 200-300 դոլարանոց ռազմագերիներ պահել ու աշխատեցնել նրանց հանուն իրենց ազգային շահերի: Ստիպված կլինեն կորցնել իրենց դեմոկրատի համբավը եւ շատ ավելին ծախսել: Իսկ այդպես՝ այդ ծրագրերով, շնորհներով, վարկերով նախ պաշտպանում եւ ամրապնդում են իրենց դեմոկրատ-բարեգործի հեղինակությունը՝ զավթիչ-շահագործողի փոխարեն, նաեւ նվազ ծախսերով լուծում են միայն իրենց հայտնի իրենց ազգային խնդիրները հենց այն երկրներում, որոնց քարտեզի վրա եղած գույնը կարող էին ցանկացած պահի փոխել:

Այնպես որ, եթե մենք սա էլ չենք հասկանում, արդեն կներեք...

Թող ներվի ինձ, իհարկե, բայց կարծում եմ, որ վարչության գոյության դեմ խոսողները կամա թե ակամա ինչ-որ, բնավ էլ ոչ ազգանպաստ ծրագիր են իրականացնում:

– Կարելի է գուցեեւ համաձայնել, բայց Դուք էլ ստիպված պետք է համաձայնեք, որ այս գործառույթներով, այս վիճակում վարչությունը դժվար է խիստ անհրաժեշտ համարելը:

– Եկեք ներկա վիճակից չխոսենք: Թե չէ շատ բան կա, որ եթե լինելու էր ներկա վիճակով, ավելի լավ էր, որ ընդհանրապես չլիներ: Իսկ այս պետության նպատակները, այնուհետեւ՝ ըստ դրա էլ, վարչության խնդիրներն ու գործառույթները որոշակիացնելը չեմ կարծում, որ ինչ-որ բարդագույն եւ մեր ինտելեկտի համար անհաս-անմատչելի խնդիր է: Օրինակ, արտաքին քարոզչության համակարգը, իմ կարծիքով, կարելի է համեմատել հրետանու, օդուժի եւ ստորջրյա նավատորմի, հետախուզության եւ հակահետախուզության հետ, որոնք չլինելով ռազմաճակատի առաջին գծում, ապահովում են ռազմաճակատի գծի տեղաշարժը հօգուտ տվյալ պետության: Մինչդեռ պայմանական եւ ոչ այնքան պայմանական հակառակորդների դեմ, որոնք ի տարբերություն մեր պետության, զինված են հիշյալ զինատեսակների կատարելագործված եւ օրավուր կատարելագործվող տեսակներով, մեր երկիրը «ազգային-ավանդական» նետ-աղեղ-պարսատիկով է «պատերազմ մտել»: Եվ դա որքան անլուրջ, նույնքան էլ վնասակար է: Ուրիշները, օրինակ, հրեաները, այդ ամենը ոչ միայն գիտակցում են, այլեւ հրաշալիորեն իրականացնում: ԱՄՆ-ում գործող մեկ տասնյակից ավելի հրեական քարոզչական կենտրոններից մեկի ղեկավարը շատ հանգիստ խղճով կարող է հայտարարել, որ ոչ ոք Կապիտոլիումի բլրի մասին ավելին չգիտի, քան իրենք: Իսկ մենք իսկի Բաղրամյան 26-ի մասին բան չգիտենք: Ենթադրենք, ինչո՞ւ 1/3-ից ավելի պատգամավորների պահանջած նստաշրջանը չի հրավիրվում:

– Արտաքին քարոզչության առումով խնդիրներն ավելի պարզ են, մանավանդ խաղաքարտերը չբացելու դիվանագիտական կռվանը կա: Ներքին ի՞նչ խնդիրներ եք տեսնում:

– Ներքինում էլ պետք չէ բոլոր խաղաքարտերը բացել: Բայց սա իմիջիայլոց: Ներպետական քարոզչության կարեւորագույն խնդիրն այսօր գործող ղեկավարին հանրապետության նախագահ դարձնելն է: Եվ սա ենթադրում է աշխատանք թե իր՝ նախագահի հետ, թե բնակչության շրջանում: Իսկ այդ ամենը պետք է սկսել նախագահության կարիքն ունեցող ազգաբնակչության շերտերի որոշակիացումից: Գործող ղեկավարը պետք է, իմ կարծիքով, գիտակցի, որ ինքն առաջին հերթին նրանց նախագահն է, ում ընտրելու տարիքը չէր լրացել: Քանզի այսօր են նաեւ դրվում այն Հայաստանի հիմքերը, որտեղ ապրելու եւ որը ղեկավարելու են այսօրվա պատանիները: Հետո՝ ընտրությունների չգնացածների նախագահն է: Մարդկանց, ովքեր ոչ մեկի եւ ոչ մի բանի չեն հավատում: Երրորդ հերթին իր հակառակորդին պաշտպանածների նախագահը պետք է լինի: Եվ միայն վերջում՝ իրեն ընտրածների ու պաշտպանածների: Ինչո՞ւ վերջում: Որովհետեւ նախորդ բոլոր երեք շերտերը՝ ովքեր չեն կարողացել իրենց կամքն արտահայտել, ովքեր լրիվ հուսահատ են, կամ ովքեր որ հավատացել են ոչ իրեն՝ նախ նրանց պետք է «հասցնի» իրեն հավատացածների ելակետերին: Նոր արդեն միասնաբար շարունակեն իրենց ճանապարհը, որը, ցավալիորեն, չի էլ ուրվագծվում, թե ուր է տանում: Մինչդեռ այսօր գործող նախագահի զուտ քաղաքական-ընդհանրական գործունեության բացակայությամբ այն տպավորությունն է ստեղծվում, որ հանրապետությունն ունի երկու վարչապետ (մեկը շատ, մյուսը քիչ երեւացող), իսկ նախագահ չունի: Եվ բացի այդ: Նախագահի շատ քայլեր, մտքեր, գաղափարներ եւս տարակուսանք են հարուցում, հաճախ էլ ուղղակի անընկալելի են: Եվ այս պարագայում խիստ դժվար է ասել՝ ունեցած խորհրդականների թիվը շատ է, թե քիչ:

Մեր իշխանությունները քարոզչական դիմակայությունը տանուլ են տալիս թե ներսում, թե դրսում, որի պատճառով, օրինակ, թեեւ ոչ մեկն էլ չի խոստովանում կամ չի գիտակցում, սակայն իշխանությունների նկատմամբ դիմակայությունը ոչ թե խորհրդարանում է, ոչ թե ընդդիմության շարքերում, ոչ թե գործարարների կամ այլոց շրջանում, այլ՝ հազարավոր հարկատուների գիտակցության մեջ: Իսկ դա ամենավտանգավորն է:

– Արդյոք շատ չքաղաքականացրեցի՞ք քարոզչության խնդիրը: Չէ՞ որ այն մեր կյանքի այլ ոլորտներ եւս ընդգրկում է...

– ...Ուր, ի դեպ, քաղաքականությունն էլ պակաս տեղ չի գրավում: Թեեւ համաձայն եմ ձեզ հետ: Եվ քարոզչական ոլորտում քաղաքականությունից առավել կարեւոր են թերեւս միայն ազգային նկարագրի պահպանումն ու հասարակության բարոյահոգեբանական վիճակի բարելավումը: «Իրենց անցյալն ու ապագան նրանք ծրագրում են, այնինչ մեր վարքը օտար ձիու պես մեր տակից փախչում է», չեմ հիշում ինչ առիթով, բայց խիստ դիպուկ բնորոշել է Հրանտ Մաթեւոսյանը:

Թմրամիջոցներ տարածողները խստագույն պատիժների են ենթարկվում, քանզի նրանց տարածածը հոգեկան խեղումներ է պատճառում մարդկանց: Ճիշտ է: Սակայն պատժվելու անհրաժեշտություն ունեն նաեւ նրանք, ովքեր հոգեբանական եւ ազգային նկարագրի խեղումների պատճառ ու հրահրող են դառնում:

Աստծո դեմ մարտնչելուց կտրուկ անցանք Մոուդի եւ այլն կարդալու: «Մենք ենք, մեր սարերից» վավերագրերի մասին ֆիլմերի: «Կտոր մը երկնքից» բոեվիկների: «Այդ նույն Մյունհաուզենը» ֆիլմից հայտնի չէ ինչի: Մի՞թե այս հոգեբանական խեղումները հոգեկանի վերածվելու պոտենցիալ չունեն: Մի՞թե այդ անցումը, եթե դա խիստ անհրաժեշտ է, չպետք է կանոնակարգվեր եւ հնարավորինս սահուն լիներ, ոչ թե այդքան կտրուկ եւ, գոնե հոգեբանորեն, չպատճառաբանված: Չե՞նք զգում, թե՞ չենք ուզում հասկանալ, որ ընկել ենք Պավլովի շան օրը. մեկ ուտելիքի զանգն է հնչում, մեկ՝ վտանգի, ու չգիտես՝ քաղցդ հագեցնես, թե փախչես-կորչես էստեղից: Էս, մեր իսկ ստեղծած մթնոլորտից, ուր եթե երեկ ինչ-որ նոր լույս տեսած գիրք կարդացած չէիր լինում, քեզ վատ էիր զգում: Իսկ այսօր եթե նոր կարդացածդ պատմում ես, քեզ նայում են ինչպես առողջը հոգեկան հիվանդին, որ ցավակցաբար զննում ու իր գերազանցությունն է զգում քո նկատմամբ: Լավագույն դեպքում մտածում են՝ անգործ, անդարդ, անխելք, անպետք, պարապ մարդ է՝ գիրք է կարդում:

Մեր հին, ավանդական, բուն ազգային բարդույթին՝ մեր անհաջողությունների մեջ մեղավոր են բոլորը, բացի մեզանից, գումարվել են եւս երկուսը՝ Մարքիզի եւ Շմուցի բարդույթները, երբ, առաջինի դեպքում, քեզ շրջապատում ես քեզնից ամեն ինչով (խելքով, տեքով, արժեքով) պակաս մարդկանցով, որ դու նրանց շրջապատում «փայլես», իսկ երկրորդի դեպքում էլ «խաղում ես» հակառակորդիդ օգտին, դու ինքդ ես քեզ գոլ խփում:

Այն գոլը, որից դեռ երկար ժամանակ խելքի չես գալու...

Ա. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՌԱԿ ՄԱՄՈՒԼ

Ո՞վ է «հաւկուր»ը

«Զարթօնք»ի խմբագիր՝ Պարոյր Աղպաշեան, «Լուսարձակի արանքէն» վերնագրուած սիւնակին տակ, թերթին Օգոստոս 19 եւ 20 համարներուն մէջ «Խորհրդականներու... անխորհո՞ւրդ ներկայութիւն» եւ «Միջազգային մեկուսացումն ու տնտեսական ճգնաժամը» խորագիրներով գրութիւններ ստորագրած է:

Նախ չհասկցանք թէ ի՞նչ է իմաստն այդ սիւնակին «Լուսարձակի արանքէն» որակումին: Բայց երանի թէ պրն Աղպաշեան հրաժարի ազգային հարցեր «արանքէնէ» դիտել, բանայ իր տեսողութեան դաշտը եւ առանց լուսարձակի կարիքի առարկայականօրէն եւ մանաւանդ պարկեշտօրէն արտայայտուի իրողութիւններու մասին, նոյն ժամանակ թոյլ չտալով, որ անհատական ու խմբակային մանր ոխակալութիւններ ու շիլ հաշիւներ առաւել մթագնեն իր տեսողութիւնն ու դատողութիւնը:

Պրն Աղպաշեան կ'ըսէ, թէ նախագահ Քոչարեանի ընտրութենէն ետք, բոլոր հարցերը կը վերագրուին նախորդ իշխանութեան, սակայն ի՞նք է որ կ'իյնայ իր լարած ծուղակին մէջ, երբ անցեալէն եկած ու տակաւին վստահաբար ապագային շարունակելի ընդհանրական հարցեր ու մանաւանդ անգոյ «ճգնաժամեր» կը վերագրէ ուղղակիօրէն ներկայ իշխանութիւններուն: Փոխանակ այսօրուան հայրենի պատասխանատուները «կամաւոր հաւկուր» որակելու եւ անոնց երկիր կառավարելու դասեր տալու, պրն Աղպաշեան լաւ կ'ընէր ամէնէն առաջ իր արանքային տեսողութիւնը եւ աղօտած տրամաբանութիւնը պայծառացնէր:

Այսպէս. նախագահ Քոչարեանի համերաշխական ծիգերը՝ տարբեր քաղաքական ուժերու մասնակցութեամբ երկիրը կառավարելու եւ ներքին պայքարները նուազեցնելու, պրն Աղպաշեան կը նկարագրէ իբրեւ «խայտաբղէտութիւն» եւ «բաբելոնականութիւն»: Ինչո՞ւ, որովհետեւ դուրս մնացին անոնք, «որոնք թէ՛ որակ, թէ՛ կշիռ ու մանաւանդ քանակ ունին», վստահաբար, անոնց շարքին ինք նկատի ունի Պէյրութի մէջ տակաւին ինքզինք «ՌԱԿ Կեդրոնական վարչութիւն» յայտարարող խմբակը եւ անոր Հայաստանի 12 հոգինոց դեմոկրատ-լիբերալ աղբարիկը: Եւ որովհետեւ նախագահ Քոչարեան եւ իր վարչակազմը պատշաճապէս ողջունեցին ՌԱԿ-ի անշահախնդիր եւ ուղղամիտ ծառայութիւնը խորհրդանշող պատուիրակութիւնը, գլխաւորութեամբ երեց սերունդի անբասիր ղեկավար Հայկաշէն Ուզունեանի, Աղպաշեաններն ու անոնց boss-երը վրէժխնդրութեան մթագնած տեսողութեամբ ու մտածողութեամբ իզուր կը ջանան սեւագրելեան ափյափոյ փորձերով մրոտել նախագահ Քոչարեանի իշխանութիւնը: Երբ ՌԱԿ-ի նախորդ ղեկավարութեան եւ ՀՌԱԿ-ի ղեկավարներուն զուտ, լուրջ ու կառուցողական քննադատութիւնները հաճոյ կ'առնուէին նորանկախ մեր պետութեան կազմաւորման տարիներուն, այսօրուան իմաստակները վլվլուկ փրցուցած՝ «հակապետակա՞ն» արարքներ կը համարէին զանոնք: Իսկ այսօր, նոյն Աղպաշեաններուն ու անոնց boss-երուն խմբակային հակիշխանական ցասումները պարզապէս կը հաստատեն անոնց բարոյական ու քաղաքական սնանկութիւնը:

Բայց շարունակենք: Աղպաշեան իր լուսարձակի արանքէն կը տեսնէ տնտեսական ճգնաժամ, բայց չի տեսներ (կամ չ'ուզեր տեսնել) Հայաստանի Կեդրոնական դրամատան տեղեկատուութիւնը այս տարուան առաջին վեց ամիսներուն, ուր կը նշուի, թէ դրամաճումը (inflation) պահուած է 0.9 առ հարիւր ցած մակարդակի վրայ, նուազած են տոկոսները, սեղմուած են կառավարական ծախսերը, տուրքերէն եկամուտը կրկնապատկուած է առանց անհրաժեշտութիւն ստեղծելու, որ կառավարութիւնը Կեդրոնական դրամատունէն փոխառութիւն կատարէ, պետական բիւտճէին եկամուտի բաժինը բարձրացած է 50 առ հարիւրով եւ համեմատաբար նուազած է բիւտճէին բացը (deficit). արտածումներու 30 տոկոսի յաւելումով՝ մէկ երրորդով աւելցած է Կեդրոնական դրամատան օտար դրամանիշերու պահեստը, եւ վերջապէս՝ երկրին տնտեսական աճը եղած է ակնկալուածէն աւելի՝ 6,7 առ հարիւր: Անշուշտ տնտեսական համատարած տագնապը, որ կը տիրէ նախկին խորհրդային հանրապետութիւններուն մէջ, տակաւին շատ հեռու է լուծուելէ, սակայն Հայաստանի մէջ, նախագահ Քոչարեանի իշխանութեան առաջին վեց ամիսներու ընթացքին, տնտեսութիւնը ոչ թէ աւելի ետ գնաց, այլ քայլ մը յառաջացաւ դէպի լուծում:

Աղպաշեան կը խօսի յանուն Ռուսիոյ, Ամերիկայի, Ֆրանսայի եւ բազմաթիւ ուրիշ պետութիւններու, որոնք «անհունապէս շահագրգռուած են ազերիական անսպառ նաւթով ու զայն շահարկման մէջ դնելու գործարքներով»: Չի՞ գիտեր, թէ չգիտնալ կը ձեւացնէ իրարմէ անկախ հրատարակուած միջազգային վարկ ունեցող կազմակերպութիւններու հետազօտութիւններուն մասին, ուր կը յայտնուի այդ «անսպառ նաւթի» առասպելին իրօք առասպել մը ըլլալը: Կասպեան նաւթահորերու երեքէն երկուքին հետազօտումը եկաւ հաստատելու այդ իրողութիւնը, իսկ երրորդին վրայ դրուած միայն մէկ երրորդի յոյսը շուտով կը յայտնուի, թէ որ չափով պիտի արդարացնէ կատարուած միլիարդաւոր դոլարներու ներդրումը:

Ուրեմն, մեծ պետութիւններու կողմէ յանկարծ ստեղծուած «պասիւ»ութիւնը Աղպաշեան կը վերագրէ Հայաստանը քաղաքականօրէն մեկուսացնելու ծրագրի մը եւ հարց կուտայ, թէ մինչեւ ե՞րբ ղարաբաղեան հարցը կրնայ պահուիլ «պայթիւնավիճակի մը» մէջ ու կ'եզրակացնէ հաստատելով՝ թէ «Հայաստանի մեկուսացումէն դուրս գալու ճգնաժամը» անխուսափելի փաստ է: Բայց ի՞նչ են իրականութիւնները: Նախագահ Քոչարեան հրաւիրուած է Թուրքիոյ, Վրաստանի, Իրանի, Ազրպէյճանի եւ Լիբանանի նախագահներուն կողմէ այցելելու իրենց երկիրները: Ռուսիոյ պաշտպանութեան պետական դէմքեր տեւական կ'այցելեն Երեւան: Հայաստան այցելեցին Արժանթինի, Ռումանիոյ նախագահները, Եւրոպական խորհուրդի ընդհանուր քարտուղարը (որ յայտարարեց, թէ կը յուսայ որ Հայաստան կ'անդամակցի եւրախորհուրդին) եւ բազմաթիւ այլ երկիրներու շարքին՝ ամերիկեան պետական քարտուղարութեան պատուիրակութիւն մը այցելեց Հայաստան թեքնիք օժանդակութեան համար, իսկ Ֆրանսայի նախագահ՝ Ժագ Շիրաք վերջերս վերահաստատեց մօտ ապագային Հայաստան այցելելու իր որոշումը: Տակաւին ի՞նչ «մեկուսացման ճգնաժամի» եւ «մեկուսացման եբաղանի» մասին կը փչէ Պարոյր Աղպաշեան: Չի՞ գիտեր, թէ Ազրպէյճանի մէջ Հոկտեմբեր 6-ին նախագահական ընտրութիւններ կան եւ թէ այդ պատճառաւ Ղարաբաղի հարցով որեւէ լուրջ քաղաքական քայլ չ'առնուիր մինչեւ ընտրութիւններու աւարտը, ինչպէս որ եղաւ Հայաստանի նախագահական ընտրութիւններու ժամանակ:

Ալ չենք խօսիր Աղպաշեանի գրութիւններուն մէջ վխտացող անուանարկիչ արտայայտութիւններուն մասին, նախագահական խորհրդականները եւ անոնց կազմակերպութիւնները որակելով փառամոլներ, որոնք «ինքնագոհութիւնը ունին» աթոռներու շուրջ պարելու եւ յոխորտալու, կամ հասուածական նեղմտութեամբ «քայքայիչ պատուհասներ» դառնալու, մինչ սեփականաշնորհումները կ'որակին որպէս հիմնաւորուած տուեալներ հասուածի մը կողմէ կատարուած յարաշահումներու, թող յայտնէ զանոնք եւ բոլորս միանանք դատապարտելու այդպիսի հայրենադաւ արարքները: Իսկ եթէ պարզապէս հայրենի մամուլին նորաբոյս զգայացունց գայթակղութիւններու եւ ըսի-ըսաւներով սնանող կարգ մը թերթերու ջաղացքին ջուր կ'ուզէ մատակարարել «Զարթօնք», ամէն ինչ սեւ ներկայացնելու գրգռիչ միտումով, մեզի կը մնայ միայն մաղթել «Զարթօնք»ի խմբագրին, որ սթափութեան պահի մը ձեռքը դնէ խղճին վրայ եւ հարց տայ ինքզինքին, թէ Վահան Թէքէեաններու, Բարունակ Թովմասեաններու եւ Գերսամ Ահարոնեաններու «Զարթօնք»ը ի՞նչ մակարդակներու հասցուած է...

«ԱՊԱԳԱ»
Մոնրեալ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Կոմունիստները «կառավարող կուսակցությո՞ւն» Ռուսաստանում

«Սեպտեմբերի 11-ից Ռուսաստանի Դաշնության կոմունիստական կուսակցությունը կառավարող կուսակցություն է Ռուսաստանում», այսպես հայտարարեց մինչեւ վերջերս երկրի առաջին փոխվարչապետի պաշտոնն զբաղեցնող Բորիս Նեմցովը РТР հեռուստաընկերության «Հայելի» ծրագրին կիրակի, սեպտեմբերի 13-ին տված հարցազրույցում: Այս տեսակետը Նեմցովը հիմնավորում էր նրանով, որ Դումայի «ձախ» մեծամասնությունը միահամուռ «կողմ» քվեարկեց Եվգենի Պրիմակովին վարչապետ նշանակելու առաջարկությանը, իսկ վերջինս դեռ մինչեւ քվեարկությունը կոմունիստ Յուրի Մասլյուկովին մատնանշեց իբրեւ իր կաբինետի 1-ին փոխվարչապետի եւ խնդրեց Կենտրոնական բանկի նախագահ հաստատել Վիկտոր Գերաշչենկոյին, որը հայտնի է կոմունիստների հետ իր վաղեմի կապերով (այս կապը լիբերալ-դեմոկրատների առաջնորդ Վլադիմիր Ժիրինովսկին բացատրում էր շատ պարզ՝ Գերաշչենկոն, ժամանակին լինելով ԽՍՀՄ պետբանկի կառավարիչ, օգնել է Գորբաչովին կոմկուսի փողերը պահպանելու արեւմտյան բանկերում եւ «այժմ միակն է, որ գիտի այդ բանկերի հաշվեհամարները»): Նեմցովն անչափ հոռետես էր, եւ ընդգծում էր, թե առաջիկա շատ կարճ ժամանակահատվածում Պրիմակովի կառավարությունը «կոչնչացնի շուկայական բոլոր բարեփոխումները Ռուսաստանում»: Ըստ նրա, երկիրն սպասում է վերադարձ դեպի վարչահրամայական կենտրոնացված տնտեսավարում, ժողովրդավարական ձեռքբերումներից հրաժարում, դաժանագույն գրաքննություն զանգվածային լրատվամիջոցներում, մի խոսքով՝ վերադարձ կոմունիստական անցյալին: Հեռուստաէկրանից Նեմցովը զգուշացնում էր ռուսաստանցիներին, որ չհավատան, թե «կոմկուսը մնում է ընդդիմադիր»: Նա գտնում էր, որ «հոկտեմբերի 7-ին կոմունիստները փողոց դուրս կգան՝ Ելցինի հրաժարականի պահանջներով, բայց դա խաղ է» (այդ օրը ավելի վաղ նշանակված էր համառուսական բողոքի ցույց): Երբեմնի «երիտասարդ բարենորոգիչը» պնդում էր, թե «այսուհետ չվճարված աշխատավարձերի, կենսաթոշակների, կորսված ավանդների եւ այլ սոցիալական պահանջների առթիվ հարկ է հաշիվ ներկայացնել ոչ թե ուրիշ որեւէ մեկի, այլ կոմունիստների առաջնորդ ընկեր Զյուգանովին»: Թե որքանով է այս պնդումը ճիշտ, թող մնա Նեմցովի խղճին, սակայն «ընկեր Զյուգանովի» մի հայտարարությունը Պետդումայի սեպտեմբերի 11-ի նիստում, երբ Պրիմակովին վարչապետ էին հաստատում, իրոք զգաստացնող էր: Նա ասաց, թե իրենք «դեմ չեն խոսքի ազատությանը, բոլոր կուսակցությունների նորմալ գործունեությանը», սակայն պնդեց, որ «խոսքն էլ պիտի պատասխանատու լինի», պահանջելով նոր վարչապետից՝ վերանայել հեռուստառադիոընկերությունների հոգաբարձուների խորհուրդների կազմերը, քանզի «միանգամայն անթույլատրելի է, երբ տեղեկատվական դաշտը տնօրինում են երեք-չորս մարդ» (Զյուգանովը նշեց միայն Բորիս Բերեզովսկու անունը): Այս բարեհունչ պատրվակով զանգվածային լրատվամիջոցներում կոմունիստները իրոք կարող են դաժան գրաքննություն մտցնել: Նույն վտանգից զգուշացնում էին նաեւ Պրիմակովի վարչապետ նշանակվելուց դեռ երկու օր չանցած Մոսկվայում տարերայնորեն բողոքի ցույցերի ելած «դեմոկրատները», մասնավորապես լավ հայտնի Եգոր Գայդարն ու Պետդումայի պատգամավոր Նովոդվորսկայան: Նրանք բոլոր «դեմոկրատներին» կոչ էին անում համախմբվել եւ պատնեշ կանգնեցնել կոմունիստական ռեւանշի առաջ: Հետաքրքիր է, որ Ռուսաստանի առաջին փոխվարչապետ կոմունիստ Յուրի Մասլյուկովը, Բորիս Նեմցովից անմիջապես հետո հյուրընկալվելով Նիկոլայ Սվանիձեի վարած նույն «Հայելի» հեռուստածրագրին, ուղղակի շրջանցեց իր կուսակցությունը այսուհետ «կառավարող» համարելու հարցադրումը: Նա ասաց, որ մտադիր է խստագույն կարգապահություն հաստատել ֆինանսների վերահսկողության բնագավառում, «որպեսզի բացառվի արտասահմանից ստացված վարկերի արտահոսքը Ռուսաստանից՝ արդեն դրամական կապիտալի տեսքով, դեպի մասնավոր անձանց գրպանները», ինչը նկատվել է նախորդ 7 տարիներին, ինչպես նաեւ չգլացավ խիստ ջերմորեն արտահայտվել Սերգեյ Կիրիենկոյի հասցեին, «իբրեւ շատ հեռանկարային մարդու», որը, ինչպես հայտնի է, շուկայական բարեփոխումների եռանդուն կողմնակից էր:

Հետեւաբար, այն պարզունակ պատկերացումը, թե իշխանության հասնելով՝ կոմունիստները կփորձեն երկիրը ետ կանգնեցնել շուկայական բարեփոխումների ուղուց, չափազանցված է: Ուզենան էլ՝ չեն կարող: Ինչ-ինչ, սակայն երբեմնի Պետպլանի նախագահ Յուրի Մասլյուկովը հիանալի հասկանում է, որ վիթխարի երկրում կենտրոնացված պլանավորման վերադառնալը ոչ միայն անհնար է, այլեւ կործանարար: Տնտեսավարման այդ եղանակը իրեն լիովին սպառել էր դեռ 70-ականների վերջերին: 1980 թ. ԽՍՀՄ-ում արտադրության տեմպերի աճը կազմում էր ընդամենը 0,1 տոկոս, համաշխարհային միջին 3,5 տոկոսի համեմատությամբ, եւ երկիրն ապրում էր զուտ «նավթային դոլարների», այսինքն՝ հումքային ռեսուրսների արտահանման հաշվին: Ուստի կոմունիստների այն մեղադրանքը, թե «դեմոկրատների» քաղաքականությունը Ռուսաստանը տանում էր «Արեւմուտքի հումքային կցորդ դառնալու» կարգավիճակի՝ ճիշտ չէ: ԽՍՀՄ անարդյունավետ տնտեսությունը 20 տարի առաջ էր պարտություն կրել Արեւմուտքի հետ տնտեսական մրցակցության մեջ եւ երկիրն արդեն այն ժամանակ փաստացի դարձել էր Արեւմուտքի հումքային կցորդը: Այժմ, խնդիր դնելով վճռականորեն ոտքի կանգնեցնել սեփական արտադրությունը, առանց որի իրոք անհնարին է ժողովրդի կենսամակարդակի որեւէ բարելավում ցանկացած երկրում, Ռուսաստանը չի կարող իրեն հաշիվ չտալ, որ այդ անկարելի է անել առանց նույն Արեւմուտքի տեխնիկատնտեսական եւ անգամ քաղաքական աջակցության: Հարց է առաջանում՝ Արեւմուտքը կհանդուրժի՞ Ռուսաստանի հզորացումը, եթե այնտեղ կրկին վերադարձ կատարվի դեպի կոմունիստական արժեքներ: Համենայն դեպս, միջազգային ֆինանսական հսկաները ամենեւին ոգեւորված չեն ռուսական «ձախերի» ակտիվացմամբ, Պրիմակովի վարչապետությամբ ու հատկապես երկրի գլխավոր բանկիրի բազկաթոռին Վիկտոր Գերաշչենկոյի վերադարձով: Արդեն իսկ հայտնի է, որ Միջազգային արժութային հիմնադրամը հետաձգել է Մոսկվայի համար նախատեսված բազմամիլիարդանոց վարկի հերթական տրանշի առաքումը, իսկ բառացիորեն մի քանի օր հետո լրանում է ռուսների ավելի վաղ վերցրած վարկերի տոկոսների մարման ժամկետը: Կիրիենկոյի կառավարությունը 90 օրով սառեցրել էր երկրի այդ պարտավորության կատարումը, ինչը տվյալ պահին Ռուսաստանի սնանկության ուղղակի ապացույցն էր: Յուրի Մասլյուկովը հասկացրեց, որ Կիրիենկոյի կառավարության օգոստոսի 17-ի այդ որոշումը պետք է վերանայվի, որպեսզի վերականգնվի արտասահմանյան գործընկերների վստահությունը: Բայց այդ դեպքում կառավարությունը որտեղի՞ց պետք է փող վերցնի: Ահա եւ ուրվագծվում է դրամի այսպես կոչված «վերահսկելի էմիսիա» կատարելու հեռանկարը (պարզ ասած՝ ապրանքով չապահովված թղթադրամների թողարկումն ու շրջանառության մեջ մտցնելը), իսկ դա, մասնագետների պնդմամբ, նորից շեշտակիորեն կարժեզրկի ռուբլին, որը վերջին օրերին կայունանալու միտումներ է դրսեւորում: Հասկանալի է, որ դրամի նոր էմիսիան կբերի ժողովրդական զանգվածների առանց այն էլ ծանր դրության աղետալի վատթարացման: Երկրորդ ճանապարհը Կենտրոնական բանկի արժութային պաշարները մսխելն է: Այդ պաշարը 20 մլրդ դոլարի էր հասնում դեռ մինչեւ վերջին ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը, որի ընթացքում 9 մլրդ-ը արդեն քամուն է տրվել: Այս իրողությունները նկատի առնելով, Ռուսաստանի հակակոմունիստական ուժերը պնդում են, թե «կոմունիստները չեն կարող գալ իշխանության, քանի դեռ երկիրը կատարելապես չեն աղքատացրել մինչեւ վերջին թելը»: Իսկ ահա լավատեսները, վկայակոչելով Ուինստոն Չերչիլին, ասում են. «Ռուսները երբեք այնքան հզոր չեն եղել, որքան իրենք են ցանկացել, սակայն նրանք նաեւ երբեք այնքան թույլ չեն եղել, որքան մենք ենք ցանկացել...»:

Մոտ ապագան ցույց կտա՝ ո՞վ է ավելի արդարացի՝ ռուսական նորահայտ «դեմոկրատնե՞րը», թե՞ նրանցից շատ ավելի եռանդուն հակակոմունիստ Ուինստոն Չերչիլը:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ասիական ճգնաժամը վերածվում է համաշխարհայինի

Ասիայում տնտեսական աճի անկումը հանգեցրել է հումքի, մասնավորապես, նավթի գների իջեցման: Դրա հետեւանքով հումք արտահանող երկրներից շատերը, այդ թվում Ռուսաստանը, որի տնտեսությունը մեծապես կախված է նավթի արտահանումից, այլեւս չեն կարողանում վճարել իրենց պարտքերը: Եվրոպան եւ ԱՄՆ-ն եւս դժվար թե զերծ մնան ասիական ճգնաժամի հետեւանքներից: Այսպիսով, վտանգված է ամբողջ համաշխարհային տնտեսությունը: Եթե անցյալ տարվա աշնանը եվրոպացի նախարարները դեռ կարող էին այնքան էլ լուրջ չընդունել Կորեայի ֆինանսական ճգնաժամը, ապա վերջերս Չինաստանի արտգործնախարար Տան Սյառուչանը հայտարարեց. «Արեւելյան Ասիայի ֆինանսական ճգնաժամը մոլեգնելով այնպիսի վնասներ պատճառեց, որ դրանք չեն տարբերվում պատերազմի վնասներից»:

Իրոք, 1997 թ. հուլիսին ասիական երկրներում վերսկսված տնտեսական որոշակի վերելքը սկզբում հույս ներշնչեց, թե 1998 թվականին ասիական ճգնաժամի վնասները կսահմանափակվեն: Բայց ներկայումս միջազգային վերլուծաբանները ստիպված են վերանայել ասիական երկրների զարգացման վերաբերյալ արված նախկին կանխատեսումները: Այսպես, ենթադրվում է, որ Հարավային Կորեայի ներքին համախառն արդյունքը այս տարի նախատեսվածից 4,7 տոկոսով պակաս կլինի: Միաժամանակ այդ երկրում հայտնվել են 10 հազար նոր գործազուրկներ: Ենթադրվում է, որ Թաիլանդում տնտեսական աճը 1998 թ. կկազմի նախատեսվածից 8 տոկոսով, Ինդոնեզիայում՝ 15 տոկոսով պակաս: Առաջին կիսամյակում Թաիլանդում սնանկացումների թիվն աճել է 85 տոկոսով: Մինչեւ տարեվերջ Ինդոնեզիայում աշխատանքից կզրկվի 20-30 մլն բանվոր: «Էկոպրես» հանդեսի տվյալների համաձայն, 96 մլն ինդոնեզացիներ (երկրի բնակչության 48 տոկոսը) այս տարի կհայտնվեն չքավորների շարքերում ի չիք դարձնելով Ինդոնեզիայի 30-ամյա տնտեսական զարգացումը: Ներկայումս, մոտ 80 մլն ինդոնեզացիներ վաստակում են ամսական 4 դոլարից էլ պակաս: Հուլիսի վերջերին թաիլանդական 15 բանկեր հայտարարեցին, որ տարեսկզբից իրենց ընդհանուր կորուստը կազմել է ավելի քան 3 մլրդ դոլար:

Եթե Չեռնոբիլի ատոմակայանի վթարից հետո արեւմտաեվրոպական երկրները գրեթե չտուժեցին ռադիոակտիվ տեղումներից, ապա այժմ նրանք դժվար թե զերծ մնան ասիական պետություններում եւ Ռուսաստանում մոլեգնող ֆինանսական ճգնաժամից: Վերջին երկու ամիսներին եվրոպական խոշոր սակարաններում Դոու Ջոնսի ցուցիչը անընդհատ անկում է արձանագրում: Եվրոպական խոշոր ֆիրմաները արդեն իսկ զգալի վնասներ են կրում: Հարավային Կորեայից հեռացել են օտարերկրյա մոտ 100 ընկերություններ: Իտալական նորաձեւության «Ֆեռագամո», «Գուչչի», «Պրադա» ֆիրմաների վաճառքի ծավալը նվազել 10-15 տոկոսով, «Կոմպակ» եւ «Ինտել» համակարգչային ֆիրմաների եկամուտները կրճատվել են համապատասխանաբար 87 եւ 29 տոկոսով: Իսկ «Ուոլթ Դիսնեյ» ընկերությունը Ասիայում իր շահույթների 12 տոկոս նվազումը բացատրում է այնտեղ իր տեսաժապավենների վաճառքի կրճատմամբ:

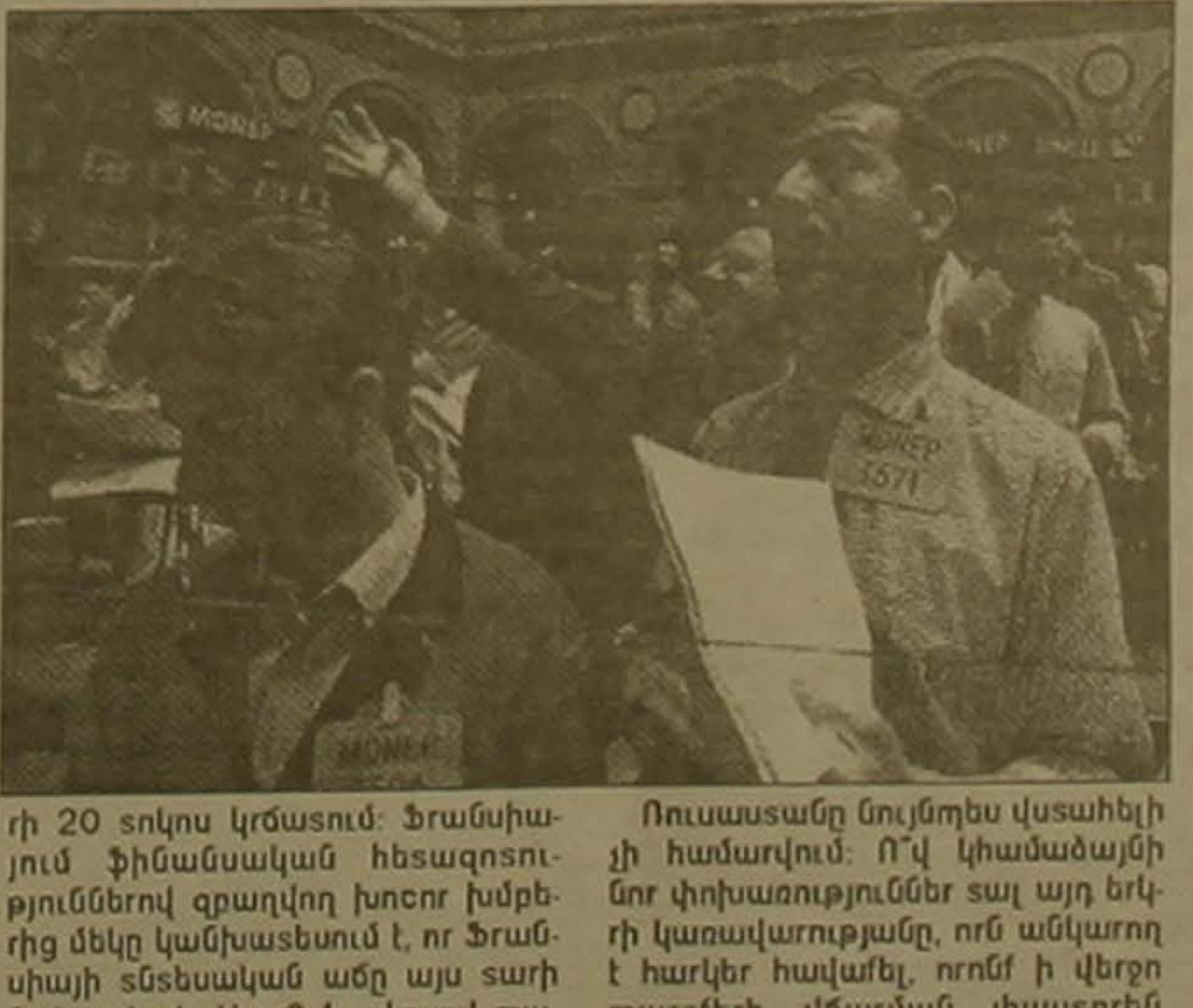

«Մորգան Սթենլի» վերլուծական կենտրոնը կանխատեսում է ամերիկյան ընկերությունների շահույթների 20 տոկոս կրճատում: Ֆրանսիայում ֆինանսական հետազոտություններով զբաղվող խոշոր խմբերից մեկը կանխատեսում է, որ Ֆրանսիայի տնտեսական աճը այս տարի նախատեսվածից 0,4 տոկոսով պակաս է լինելու: Անվճարունակ ասիական երկրներին եւ Ռուսաստանին օգնելու համար հարկավոր է վերակառուցել բանկային ամբողջ համակարգը: Դա կպահանջի վիթխարի ջանքեր եւ միջոցներ: Փորձագետներից ոմանք գտնում են, որ բանկային համակարգի վերակառուցման ընդհանուր արժեքը կարող է կազմել խնդրո առարկա երկրների ներքին համախառն արդյունքի կեսը: Նման միջոցառումներ իրականացնելու, ինչպես նաեւ հազարավոր աշխատողների կրճատումներ կատարելու համար այդ երկրները քաղաքական առումով պետք է վստահելի լինեն: Այս տեսակետից վերջին տարիներին Կորեան եւ Թաիլանդը որոշակի դրական տեղաշարժեր են արձանագրել, բայց նույնը չի կարելի ասել Ինդոնեզիայի մասին:

Ռուսաստանը նույնպես վստահելի չի համարվում: Ո՞վ կհամաձայնի նոր փոխառություններ տալ այդ երկրի կառավարությանը, որն անկարող է հարկեր հավաքել, որոնք ի վերջո պարտքերի վճարման փաստորեն միակ երաշխիքն են: Ամերիկացի հայտնի միլիարդատեր Ջորջ Սորոսի արտահայտությամբ, ռուսական ռուբլին ներկայումս «մահամերձ» վիճակում է, որը կարող է միայն վնասել եվրոպական բանկերին: Խոսքն առաջին հերթին գերմանական եւ ֆրանսիական բանկերի մասին է, որոնք 1997 թ. տարեվերջի տվյալներով Մոսկվային տվել էին համապատասխանաբար 33 մլրդ եւ 7 մլրդ դոլար փոխառություններ: Գերմանիայի դաշնային բանկի ներկայացուցիչ Քենեթ Կուրտիսը վերջերս Տոկիոյում հայտարարեց. «Սա ասիական ճգնաժամ չէ, սա շուկաների համաշխարհային ճգնաժամ է»: Այս ընդհանուր ճգնաժամի թերեւս վերջին վկայությունը կանադական դոլարի փոխարժեքի անկումն է:

Գ. Ք.

ՄԻՋԱԴԵՊԵՐ

Անկարան եւ Տրիպոլին ետ են կանչել իրենց դեսպաններին

ԱՆԿԱՐԱ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Թուրքիան «խորհրդակցելու» պատճառաբանությամբ անորոշ ժամանակով ետ է կանչել Լիբիայում իր դեսպան Յուսուֆ Օզդեմիրին: Այդ մասին հաղորդել է Թուրքիայի արտաքին քաղաքական գերատեսչությունը: Լիբիայի Ջամահիրիան պատասխանել է «փոխադարձությամբ» եւ որոշում ընդունել հայրենիք ետ կանչելու Անկարայում իր դիվանագիտական ներկայացուցչության ղեկավար Մանսուր Մուհամեդ Բեդիրին:

Երկու երկրների հարաբերություններում դիվանագիտական ճգնաժամ է պայթել այն բանից հետո, երբ սեպտեմբերի 1-ին Տրիպոլիում կայացած շքահանդեսին, որը նվիրված էր «Լիբիական հեղափոխության» հերթական տարեդարձին, մասնակցել էին Թուրքիայում արգելված Քրդական աշխատավորական կուսակցության ներկայացուցիչներ: Վերջինս երկարամյա զինված պայքար է մղում Անկարայի դեմ երկրի հարավ-արեւելքում «անկախ Քրդստան» ստեղծելու համար:

Թուրքիայի արտգործնախարարություն էր կանչվել Լիբիայի դեսպանը, որին բողոքի նոտա էր հանձնվել: Վերջինս հայտարարել էր, որ շքահանդեսին «քուրդ ապստամբների» ներկայացուցիչների մասնակցությունը տեղի էր ունեցել առանց արտգործնախարարությանը ծանուցելու: Դեսպանի հայտարարությունը, ինչպես հաղորդել են դիվանագիտական աղբյուրները, թուրքական կողմին չէր բավարարել:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Թատրոնին մանքաշովներ են պետք

Դրամատիկականը՝ երեսուն տարեկան

Երեւանի քաղաքապետարանի մշակույթի բաժինը սեպտեմբերի 17-ից հոկտեմբերի 4-ը անցկացնելու է Հրաչյա Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնի հիմնադրման 30-ամյակին նվիրված օրեր։ 30 տարին դրամատիկական թատրոնի «30-ամյա» դերասան Վլադիմիր Մսրյանի կարծիքով, թատրոնի համար շատ էլ երիտասարդ տարիք չէ։

— Պարոն Մսրյան, ինչպիսի՞ն էր դրամատիկական թատրոնն իր հիմնադրման շրջանում, եւ ինչպիսի՞ն է այսօր։ Ի՞նչ է կորցրել եւ ի՞նչ նոր որակներ է ձեռք բերել թատրոնն այս ընթացքում։

— Ժամանակին թատրոն ստեղծելն, իհարկե, շատ դժվար էր (հիմա շատ թատրոններ են սնկի պես բացվում եւ փակվում)։ Երբ մենք եկանք թատրոն, չկար ավագ սերունդ, որից վերցնելու, սովորելու բան ունենայինք։ Հրաչյա Ղափլանյանը հիմք դրեց այն ավանդույթներին, որոնք շարունակողն էլ Արմեն Խանդիկյանը եղավ։ Արդեն իսկ Շեքսպիրի գործերի բեմադրությունը լայն արձագանք գտավ։ Մեծ հաջողություն բերած գործերից են Շեքսպիրի «Ռիչարդ III-ը», Ե. Օտյանի «Սեր եւ ծիծաղը»։ Ի դեպ, դրամատիկականի խաղացանկում իրենց կայուն տեղն ունեն Շեքսպիրի ողբերգությունները՝ «Ռիչարդ III-ը», «Համլետը», «Ռոմեո եւ Ջուլիետը», «Սպիտակ եւ կարմիր վարդերի պատերազմը», «Հուլիոս Կեսարը»։ Հրաչյա Ղափլանյանը հնարավորություն ընձեռեց ստեղծելու «թատրոն թատրոնի մեջ»։ Այդ ժամանակ էլ Արմեն Խանդիկյանը ներկայացրեց իր դիպլոմային աշխատանքը՝ Ժան Անույի «Ուղեւորն առանց ծանրոցի» պիեսը։ Ա. Խանդիկյանն էլ դարձավ Հ. Ղափլանյանի ավանդույթները շարունակողը։ Նա սերնդափոխություն կատարեց, ինչը շատ կարեւոր է։ Դրամատիկականը միակ թատրոնն է, որ ունի խաղացանկային 14 վերնագիր։

Դժվար է պահպանել թատրոնը, որ չծերանա, չմեռնի։ Կար մի շրջան, երբ թվում էր, թե կորցրինք հանդիսատեսին։ Բայց շնորհիվ դերասանների, գեղարվեստական ղեկավարի անձնվեր աշխատանքի եւ հավատարմության թատրոնը պահպանեց իր դեմքը եւ մնաց լավագույնը։ Թեեւ եղել են նաեւ ինտրիգներ, բախումներ, որոնց գոյությունը պարզապես անխուսափելի է։ Ի՞նչն է ուրախալի։ Վերջին երկու տարում նկատվում է դարձ դեպի թատրոն։ Գալիս են հիմնականում երիտասարդներ, ուսանողներ, որոնք «Ռոմեո եւ Ջուլիետը» դիտելով՝ վերապրում են նույն զգացումները։ Այդ իսկ պատճառով էլ չենք ուզում թատրոնի տոմսի գները բարձրացնել, որ չկորցնենք նրանց։

— Ասում են՝ թատրոնն իր տրուկտուրայով պետք է կարողանա իր հետեւից տանել հանդիսատեսին եւ ոչ թե ինքը գնա հանդիսատեսի հետեւից։

— Հիմա այնպիսի ժամանակներ են, որ պարզապես անհնարին է ցածրաճաշակ, ցածր մակարդակի գործերի դեմ պայքարել՝ դրանք արգելելով։ Իսկական արժեքները, իսկական արվեստագետին պետք է ներկայացնել, գովազդել, հովանավորել։ Վերջին հաշվով թատրոնը բարդ օրգանիզմ է եւ իր կառուցվածքով չի կարող իրեն պահել։ Բոլոր թատրոնները պետությունը չի կարող հովանավորել, բայց մի քանի թատրոնի պետք է հովանավորել։ Թատրոնը «սնուցողը» հանճարներն են. Շեքսպիրը բոլոր ժամանակներում պետք է բեմադրվի։ Թող բեմադրվեն նաեւ Ժան Պոլ Սարտր, Սամուել Բեքեթ, Էժեն Իոնեսկո, ազգային դրամատիկական գործեր։ Մյուս տարի կբեմադրվի Պերճ Զեյթունցյանի նոր պիեսը՝ «Հիսուս Նազովրեցին եւ նրա 12 աշակերտները», նվիրված քրիստոնեության 1700-ամյակին։

Որպեսզի թատրոնը գոյատեւի եւ միաժամանակ չկորցնի իր ավանդույթները, մանքաշովներ են պետք, հարուստ մարդիկ, որ գիտակցեն թատրոնի անհրաժեշտությունը եւ հովանավորեն։

— Արդեն երեք տարի է, ինչ դուք, Լեւոն Թուխիկյանը, Գուժ Մանուկյանը եւ Վահան Հակոբյանը հիմնել եք «Թատրոն» բարեգործական հիմնադրամը։ Այդ ընթացքում ի՞նչ օգնություն է ցուցաբերել հիմնադրամը դերասաններին։

— Մոտ 300 դերասանի ենք օգնել, 7 թատրոնի (այդ թվում՝ Վանաձորի, Գյումրիի, Կապանի թատրոններին), թատրոնի սրահում հաշմանդամ երեխաների ցուցահանդեսներ ենք կազմակերպել։ Բացի այդ, ծրագրել ենք նաեւ փառատոներ, բենեֆիսներ անցկացնել, ինչն էլ կախված է ֆինանսներից։

ԹԱԳՈՒՀԻ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԲԽԱԶԻԱՅԻՑ

Հարյուրամյա դպրոցի նոր էջը

«Ձայն համշենական»-ի գրողները՝ դպրոցի հյուրեր

Անցյալ տարի մեծ իրադարձություն էր Գագրայի շրջանի Ցանդրիփշի (նախկին Գանթիադի) հայաշեն գյուղում։ Հանդիսավորությամբ տոնվեց գյուղի Ավետիք Իսահակյանի անվան դպրոցի 100-ամյակը։

Հայապահպանության այս լուսավոր օջախում սերունդներ են կրթվել՝ իրենց հոգում թեժ պահելով մայրենիի ոգին։ Այդ նվիրական գործում իրենց ավանդն են միշտ ներդրել համշենահայ գրողները։

Վերջերս դպրոցի սաներին նորից հյուր էին «Ձայն համշենական» գրական միավորման անդամները՝ միավորման նախագահի, ճանաչված գրող, բանահավաք եւ մայրենիի վաստակաշատ ուսուցիչ Աշոտ Քոչկոնյանի ղեկավարությամբ։

Դպրոցի տնօրեն Տիգրան Հալաջյանը գրողներին ներկայացրեց 100-ամյա կրթական հաստատության նոր էջերը, պատմեց, որ ուսումնական տարին նշանավորել են բարի գործերով եւ ամենակարեւորը՝ նահանջ չի եղել հայրենյաց ավանդույթներից։ Հայաստանի հետ կապերը վերականգնվում են, որն իրենց ազգապահպան գործունեությանը նոր լիցք է հաղորդում։ Նշվեց այն մեծ աշխատանքը, որ այդ ուղղությամբ կատարում են նվիրյալ ուսուցիչներ Գոհար Հովսեփյանը, Հովհաննես Գարանյանը, Քնարիկ Մանուկյանը, Մինաս Էմեքսուզյանը, Հասմիկ Նուբարյանը, Մանուշակ եւ Աշխեն Զաքրյանները, մյուսները։

Դպրոցի ծնողական կոմիտեի նախագահ, արձակագիր Զորիկ Քեչեջյանը, ում «Զանկիրիշցիների երգը» գիրքը վերջերս լույս է տեսել Երեւանում՝ «Վերնատուն» հրատարակչության կողմից, պատմեց այն մեծ աջակցության մասին, որ հայ համայնքը ցույց է տալիս կրթարանին։ Ինքը՝ ծնողկոմիտեի նախագահը, միշտ էլ եռանդագին մասնակցում է դպրոցի գործունեությանը։

Իսկ հետո խոսքը տրվեց «Ձայն համշենական»-ին։ Համշենահայ գրողների ստեղծագործական նոր քայլերը ներկայացրեցին Աշոտ Քոչկոնյանը, դպրոցի սաները, որոնք արտասանում էին, երգում, պարում... Դպրոցի «Արեւիկ» համույթը հանդիպումը վերածեց ուրախ տոնահանդեսի։ Հյուրերը՝ Գագրայի փոխքաղաքապետ Խաչիկ Մինասյանը եւ հանդիպման մասնակից մյուս գրողները՝ Սիլվա Լոքյանը, Հայկազ Օհանյանը, Հայկանուշ Արքահամյանը, Արամ Կանուզյանը, Սեդա Բաղդասարյանը, Վազգեն Միքայելյանը, եւ դպրոցի բարեկամ, Երեւանից ժամանած Ռուսաննա Նուբարյանը լուսավոր մթնոլորտում միասնական ջանքերով այդ օրը հարյուրամյա դպրոցի տարեգրության մի նոր ու գեղեցիկ էջ գրեցին, որ երբեք չի մոռացվի։ Հետո ղողանջեց զանգը՝ նորեն ազդարարելով, որ Սեւ ծովի ափին ապրում ու հարատեւում է Համշենը։

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԱՐՔԱՀԱՄՅԱՆ
Աբխազիա, Գագրայի շրջան,
Ցանդրիփշի Ավետիք
Իսահակյանի անվան դպրոց

ԱՄՆ

«Ֆորբս» հրապարակում է նաեւ հարուստ շոումենների եւ արվեստագետների ցուցակը

Անցած տարվա համեմատ «Ֆորբսի» ցուցակը բավական փոփոխություններ է կրել։ Այսպես, նախորդ ցուցակում առաջինը դասակարգվող Սթիվեն Սփիլբերգը իր տեղը զիջել է ԱՄՆ-ի հեռուստածրագրերից մեկի հանրահայտ շոու վարող կատակերգակ Ջերի Սայնֆելդին, որը վերջերս մեկ միլիոն էր վաստակել մեկ շաբաթվա ընթացքում։ Սայնֆելդն այս տարի վաստակել է 225 մլն դոլար։

Նրա կատակերգակ ընկեր Լարրի Դեյվիդը, ում հետ համատեղ հորինվեց գերհանրաճանաչ մի «անմիտ» շոու (որակումը՝ Ռոյթերի), երկրորդն է 200 մլն-ով։ Սայնֆելդը եւ Դեյվիդը խոշոր գումարների ցուցակի առաջին դիրքերից 3–4-ն են մղել «անքառամ» Սթիվեն Սփիլբերգին եւ Օրֆա Ուինֆրիին։ Նրանք այս տարի աշխատել են համապատասխանաբար 175 մլն եւ 125 մլն դոլար։ Հինգերորդը՝ «Տիտանիկ» ֆիլմի սցենարի հեղինակ, ռեժիսոր, պրոդյուսեր Ջեյմս Կամերոնը, 115 մլն-ով առաջին անգամ է հայտնվել հարուստների շարքում։ «Ֆորբսի» դասակարգումը հիմնված է նրա մեջ ընդգրկվածների եկամուտների վրա նախքան հարկվելը, ընդ որում, աշխատած գումարները կարող են նաեւ հայտնված չլինել վաստակողների գրպանում։

Այսպես, ըստ «Ֆորբսի», Ջերրի Սայնֆելդը կարող է այս տարի իր վաստակած գումարը ստանալ այժմ, մյուս տարի կամ էլ հաջորդ մի քանի տարիների ընթացքում։ Հոլիվուդի դերասան աստղերից առաջինը Հարիսոն Ֆորդն է 8-րդ տեղով։ Այս տարի նա վաստակել է 58 մլն դոլար։ 9-րդը 57 մլն-ով վերածնված «Ռոլինգ սթոունզն» է։

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

«Չի տեր արդար է եւ զարդարություն սիրե»

1961 թ. հոկտեմբերին ԽՄԿԿ 22-րդ համագումարում, որի պատգամավոր էի ընտրվել Լենինականի կուսակցական կազմակերպությունից, շարունակվեցին անհատի պաշտամունքի շրջանի սխալների բացահայտումն ու մերկացումը։ Պետական անվտանգության կոմիտեի նախագահ Ա. Շելեպինը բազմաթիվ անօրինականությունների թվում խոսեց նաեւ Աղասի Խանջյանի սպանության մասին, նշեց, որ «Բերիան անձամբ սպանեց Խանջյանին իր կաբինետում»։ Մեր սերունդը՝ 1936 թ. աշակերտ եւ ապա ուսանող, շատ էր լսել, որ Խանջյանին սպանել է Բերիան, սակայն այդ մասին խոսելն ու լսելն անգամ վտանգավոր էր։ Ձերբակալում էին, աքսորում։ Վտանգավոր էր նույնիսկ Ստեփան Շահումյանի հայասիրության մասին ճշմարտությունն ասել։ «Նացիոնալիստ» որակումը բավական էր, որ պատժվեիր։ Այդպես վարվեցին նաեւ հորեղբորս, 1919 թվականից կոմունիստ, նշանավոր իրավաբան Արամայիս Ղարիբջանյանի հետ, 1949 թ. աքսորվեցին մեր հարազատներից շատերը։

Կարդում եմ շնորհալի պատմաբան, գրող հրապարակախոս Արման Ամրիկյանի (Արմենակ Սարիբեկի Մանուկյան) նոր գիրքը՝ «Անմեկնելի են Աստծո ճանապարհները» եւ կրկին ու կրկին խորհում իմ սերնդի ապրած հերոսական, բայց միաժամանակ ողբերգական անցյալի եւ անցած ժամանակաշրջանի մասին։ Հեղինակը 30-ական թվականից սկսած մեր պատմությանը նայում է ոչ որպես ականատես։ Նա դեռ երիտասարդ է՝ ներկա եւ գալիք սերունդ, սակայն շատ է ուսումնասիրել եւ շարունակում է իր խելամիտ պրպտումները, պատմաշրջանի տարրալուծման փորձեր է կատարում, ընթերցողին մղում է խորհելու դարի պերճանքի ու խեղճությունների մասին։ Զինված վավերագրերի ստույգ փաստերով, քաջածանոթ իր հերոսների՝ մի կողմից՝ Չարենցի, Խանջյանի, Սահակ Տեր-Գաբրիելյանի, Հակոբ Աթոյանի, Ներսիկ Ստեփանյանի, Մկրտիչ Ջանանի սխրանքներին ու ողբերգությանը, մյուս կողմից՝ Մուղդուսու, Ամատունու, Ակոպովի, Խվորոստյանի հակասական, վնասաբեր վարքագծին՝ հեղինակը փորձում է ճշմարտությունն ասել՝ մեկնել Աստծո անմեկնելի ճանապարհը։ Միանշանակ չէ հեղինակի վերաբերմունքը 1937 թ. եւ ապա՝ տուժածների վերաբերյալ։ Գրքի գրեթե բոլոր մասերի կենտրոնում են Չարենցի եւ Խանջյանի մարտիրոսացած կերպարները։ Հասարակական-քաղաքական գործչի եւ հանճարեղ բանաստեղծի գաղափարական ու անձնական բարեկամությունը։ Դրան է նվիրված նաեւ «1937» փաստագրական ֆիլմի սցենարը, որը հեռուստատեսային նկարահանումների համար հաջողված գործ է։ Սցենարում ցույց է տրված 1936 թ. հուլիսի 9-ին, Չարենցի խոսքերով, «Նաիրյան Դոֆինի» մահը եւ նրան նվիրված բանաստեղծությունը։ Չարենցի հարցաքննությունն ու մահը, Բերիայի մերկացումը, եւ մեծ բանաստեղծի հավերժության ու գալիքի նկատմամբ հավատն արտահայտող խոսքերը, որոնք արտասանվում են մեր օրերի Երեւանը, Մասիսը, Չարենցի արձանը պատկերող էկրանի վրա։

Կարող են անցնել փոթորիկներն էլ,
Անցել են ինչպես մրրիկներ բազում,
Անխախտ կմնա կառուցումն այս մեծ.
Գալիք օրերի անջինջ երազում...

«Տուն չվերադարձան» պատմվածքը նվիրված է հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարին, Սարդարապատի հերոսամարտին եւ այլ դյուցազնամարտերին մասնակցած հայկական 76-րդ դիվիզիայի հրամանատար Հակոբ Աթոյանի կերպարին, որը դաժանորեն սպանվեց բանտում 1937 թ. հոկտեմբերին։ Նա հետմահու արդարացվեց եւ արժանացավ խորհրդային բանակի գեներալի կոչման։ Աթոյանին կոմունիստական կուսակցության մեջ երաշխավորել էր նրա հայրենակից Բագրատ Ղարիբջանյանը, իմ հարազատները նրան լավ գիտեին որպես խիզախ ու անձնվեր հայրենասերի։ Հակոբ Աթոյանի որդին՝ Մուրճ Աթոյանը, հերոսաբար զոհվեց Հայրենական մեծ պատերազմի ուկրաինական ռազմաճակատում։ Մորը գրած իր վերջին նամակում նա հայտնում էր. «Վաղը հարձակման ենք գնալու... Ես բարձր կպահեմ իմ հոր պատիվը եւ անխնա կհարվածեմ ուխտադրուժ թշնամուն»։

Ա. Ամրիկյանն արժանին է տալիս Ալեքսանդր Մյասնիկյանի, Աղասի Խանջյանի հայրենասիրական սխրանքները շարունակող 60-ական թվականներին կենտկոմի առաջին քարտուղար Յակով Զարոբյանի գործունեությանը, որը մեծ ջանքեր գործադրեց զորավար Անդրանիկի ծննդյան 100-ամյակը, Մեծ եղեռնի 50-ամյակը նշելու համար։ Նա հայ ժողովրդի համար հանդիսացավ 60-ական թվականների զարթոնքի նախակարապետը։

Գրախոսվող գիրքը վկայում է նրա հեղինակի խորը գիտելիքների ու ճշմարտացի մոտեցումների, թեմայի մշակման ուղղությամբ տքնաջան աշխատանքի եւ գրողական վարպետության մասին։ Բացահայտելով իր մտքերը, Ամրիկյանը վկայակոչում է համաշխարհային մեծերի դիպուկ արտահայտությունները։

Մենք էլ ամփոփենք մեր ասածները հետաքրքիր ու արժեքավոր այս գրքում բերված իմաստուն խոսքերով.

«Տխմարներն ու խելոքները հավասարապես անվտանգ են։ Միայն կիսահիմարներն ու կիսագրագետներն են վտանգավոր» (Գյոթե)։

«Արքան եթե բռնությամբ կառավարել մտնի,
Իր իսկ ձեռքով պետության ամուր հիմքը կփորի» (Սաադի)։

ԳԵՎՈՐԳ ՂԱՐԻԲՋԱՆՅԱՆ
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս

ՀՈԲԵԼՅԱՐ

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

Արայիկ Գեւորգյանը՝ աշխարհի եռակի չեմպիոն

Թեհրանում ավարտվեց ազատ ոճի ըմբշամարտի աշխարհի 33-րդ առաջնությունը: Չորս օր շարունակ Իրանի մայրաքաղաքի 12 հազարանոց «Ազատություն» մարզադահլիճում աշխարհի 4 տասնյակ երկրների ավելի քան 100 ուժեղագույն ըմբիշներ գոտեմարտեր էին մղում հաղթողի կոչման համար:

Առավել հաջող հանդես եկան տանտերերը՝ Իրանի մարզիկները: Նրանք նվաճեցին 3 ոսկե, 2 արծաթե եւ 1 բրոնզե մեդալներ: Աշխարհի չեմպիոններ ունեցան նաեւ ԱՄՆ-ը (2), Ռուսաստանը (1), Բուլղարիան (1) եւ Հայաստանը (1):

Այո՛, Հայաստանի ներկայացուցիչ, 69 կգ քաշային կարգում հանդես եկող Արայիկ Գեւորգյանը, հիանալի անցկացնելով իր բոլոր հինգ գոտեմարտերը, երրորդ անգամ նվաճեց աշխարհի չեմպիոնի կոչումը: Նրա եզրափակիչ հանդիպումը վերջին տարիների հիմնական մրցակից Զագա Զազիրովի հետ էր: Ուկրաինայի ներկայացուցիչը շատ ջանքեր թափեց գոնե այս անգամ առավելության հասնելու համար, սակայն հայ դյուցազնը ինքն էր թելադրում իր կամքը եւ վստահ հաղթանակ տարավ ուժեղ մրցակցի նկատմամբ: Արարատի մարզի Քաղցրաշեն գյուղի բնակիչը կրկին բարձրացավ պատվո պատվանդանի վերին աստիճանին:

Առաջնությունում Հայաստանը ընդամենը 2 ըմբիշներ էին ներկայացնում: 54 կգ քաշային կարգում հանդես եկող Երեւանցի Արմեն Սիմոնյանը 6 գոտեմարտ անցկացրեց, որոնցից 5-ում հաղթեց եւ միայն 1-ում զիջեց մրցակցին: Ցավոք, դա բավական եղավ միայն 6-րդ տեղ գրավելու համար:

Երեկ Թեհրանից վերադարձող մեր փոքրիկ պատվիրակությանը դիմավորելու համար «Զվարթնոց» օդանավակայան էին եկել ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի փոխնախարար Իշխան Զաքարյանը, Արարատի մարզպետ Հովիկ Աբրահամյանը, սպորտսիրության աշխատողներ, մարզիչներ, մարզիկներ, լրագրողներ, ըմբիշների հարազատներ, բազմաթիվ մարզասերներ: Երրորդ անգամ աշխարհի չեմպիոնի կոչումը նվաճած Արայիկ Գեւորգյանի համագյուղացի քաղցրաշենցիները հերոսին դիմավորեցին ծաղիկներով, գրկախառնություններով ու դհոլ-զուռնայով: Բոլորն ուրախ էին, հուզված: Նման տրամադրություններ էին համակել նաեւ աշխարհի առաջնությունում Հայաստանի պատվիրակության ղեկավար, հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ, Սեուլի օլիմպիադայի արծաթե մրցանակակիր Ստեփան Սարգսյանին, մեր երկու մարզիչներին, ըմբիշներին: Հուզումնալից դիմավորմանը հաջորդած ճեպազրույցի ընթացքում Արայիկը, նրա վաստակաշատ մարզիչ Ռազմիկ Գոլեցյանը, չթաքցնելով իրենց ուրախությունը, նշեցին, որ չեն բավարարվի ձեռք բերածով: Ուսուցիչն ու աշակերտը, «խոսքերը մեկ արած», ասացին, որ իրենց չափազանց մեծ քննություն է սպասում առջեւում: Ընդամենը 2 տարի հետո Սիդնեյի օլիմպիական խաղերն են, որոնց պետք է նախապատրաստվել հենց այսօրվանից:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ֆուտբոլային նորություններ

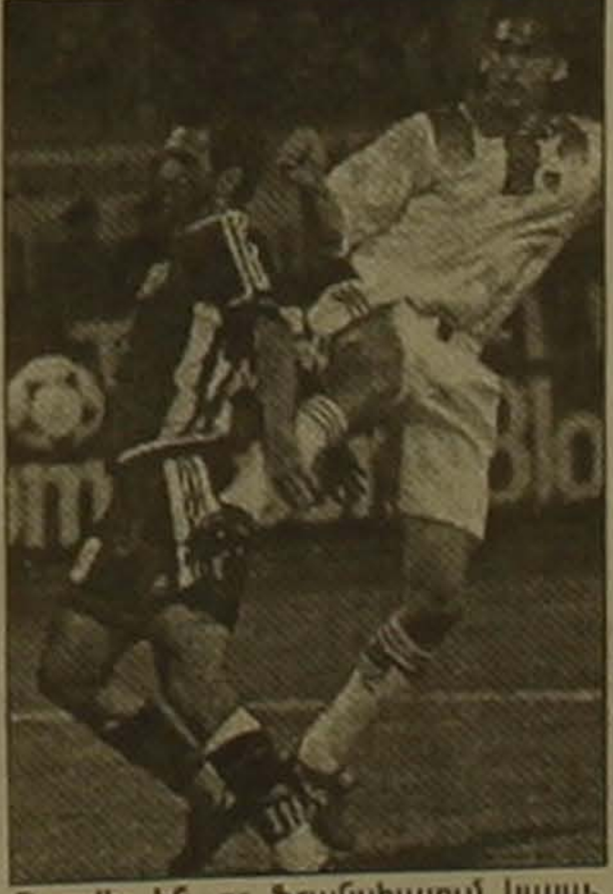

Հայտնի են, որ Ֆրանսիայում կայացած աշխարհի առաջնությունից հետո մասնակից 32 հավաքականներից 22-ի գլխավոր մարզիչները հրաժեշտ են տվել իրենց պաշտոնին:

Հրաժարական տվածներից վերջինը Իսպանիայի հավաքականի մարզիչ Խավիեր Կլեմենտեն էր: Նրան պաշտոնանկ անելու կոչերը հնչեցին դեռ աշխարհի առաջնության ժամանակ, երբ Իսպանիայի ընտրանին նույնիսկ խմբային մրցաշարից հաջորդ փուլ դուրս գալ չկարողացավ: Սակայն Կլեմենտեն մնաց հավաքականի ղեկի մոտ: Բայց երբ վերջերս տեղի ունեցած Եվրոպայի առաջնության ընտրական խաղում իսպանացիները Կիպրոսում 2-3 հաշվով զիջեցին դաշտի տերերին, պարզ դարձավ, որ մարզչի ճակատագիրը որոշված է: Կլեմենտեին սկսեցին քննադատել լրատվամիջոցները, ֆուտբոլասերները, նույնիսկ մշակույթի նախարարուհին: Նույնիսկ մարզչին «ծղոտի թռնած» անվանեցին (ինչպես տասնյակ տարիներ առաջ, մեկ այլ երկրում, լավ է, որ Կլեմենտեին չախտորեցին Սիբիր, կամ նույնիսկ...): Կլեմենտեն չդիմացավ ու հրաժարական ներկայացրեց: Ասենք, որ այս մարզչի գլխավորությամբ Իսպանիայի հավաքականը 6 տարվա ընթացքում 62 խաղ է անցկացրել: Դրանց մեծ մասը շահել է, պարտություն է կրել ընդամենը 6-ում:

Այժմ Կլեմենտեին փոխարինողների թվում նշվում են 3-4 մարզիչներ: Բայց հնարավոր է, որ սեպտեմբերի 23-ին Ռուսաստանի հավաքականի հետ նախատեսված ընկերական խաղին իսպանացիները դեռ գլխավոր մարզիչ չեն ունենա:

Ի դեպ հայտնի է դարձել, որ այդ հանդիպմանը ամենայն հավանականությամբ չեն մասնակցի Մոսկվայի «Սպարտակի» եւ ԲԿՄԱ-ի ֆուտբոլիստները: Այս երկու թիմերի գլխավոր մարզիչներ Օլեգ Ռոմանցեւը եւ Օլեգ Դոլմատովը, պատճառաբանելով իրենց խաղացողների մեծ ծանրաբեռնվածությունը, հրաժարվում են նրանց գործուղել Ռուսաստանի հավաքական:

Այսօրվանից սկսվում է եվրոպական երկրների ֆուտբոլային գավաթների մրցումների հերթական եռօրյան:

Այսօր ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության մասնակից թիմերը կանցկացնեն 1/32 փուլի առաջին հանդիպումները:

Վաղը առաջին խաղերը կանցկացնեն Չեմպիոնների լիգայի մասնակիցները: Հիշեցնենք, որ աշխարհամասի 24 ուժեղագույն ակումբային թիմերը, բաժանված 6 խմբի, նախ իրենց հարաբերությունները կպարզեն շրջանային մրցակարգով: Իհարկե, ամենահետաքրքիր հանդիպումներն այստեղ են սպասվում:

Եվ, վերջապես, հինգշաբթի օրը ասպարեզ կմտնեն նաեւ Գավաթակիրների գավաթի 1/16 փուլին մասնակցող թիմերը:

Հանրապետական առաջնությունում

Ավելի քան երկուսուկես ամիս տեւած ընդմիջումից հետո իրենց խաղերը վերսկսեցին Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի 7-9-րդ տեղերը վիճարկող թիմերը: Հիշեցնենք, որ նրանք եւս առաջնության այս փուլում կմրցեն երկու շրջանով, իսկ խաղերը կավարտվեն հոկտեմբերի 19-ին: Առաջին հանդիպման արդյունքն այսպիսին է՝ «Ղարաբաղ»-«Շիրակ-2»՝ 2-0:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Դվին	16	4	5	7	24-30	17
2. Ղարաբաղ	17	3	5	9	20-29	14
3. Շիրակ-2	17	0	1	16	6-57	1

Հերթական՝ 20-րդ տուրի խաղերն անցկացրեցին հանրապետական առաջնության առաջին խմբի մրցաշարի մասնակիցները: Ահա դրանց արդյունքները. «Լեռնագործ»-«Նաիրիս»՝ 2-0, ՖԻՄԱ-ՆԶՄԱ՝ 1-2, «Ալաշկերտ»-«Դինամո-Էներգո»՝ 5-2, «Մուշ»-«Քասախ»՝ 0-0:

«Զվարթնոց»-«Ղարաբաղ-2» հանդիպումը հետաձգվել է եւ տեղի կունենա սեպտեմբերի 24-ին:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Զվարթնոց	19	16	3	0	63-15	51
2. Նաիրիս	19	14	2	3	36-17	44
3. Լոռի	20	12	6	2	35-14	42
4. Մուշ	20	12	3	8	31-19	39
5. Ալաշկերտ	21	8	7	6	26-14	31
6. Լեռնագործ	20	10	1	9	28-26	31
7. ՆԶՄԱ	19	9	2	8	37-27	29
8. Քասախ	19	6	3	10	22-32	21
9. ՖԻՄԱ	19	5	3	11	32-32	18
10. Դինամո	17	5	1	11	19-38	16
11. Ղարաբ.-2	19	4	3	12	11-30	15

ՇԱԽՄԱՏ

Փոփոխություններ առաջատարների շարքերում

Մայրաքաղաքի «Էրեբունի» հյուրանոցում անցկացվող Եվրոպայի մինչեւ 20 տարեկան պատանիների եւ աղջիկների առաջնությունը հասավ իր ամենահետաքրքիր, վերջնական փուլին: Վերջին երեք տուրերը նկատելի փոփոխություններ մտցրեցին առաջատարների շարքերում:

Պատանիների մրցաշարում առավելագույն առաջընթացն ունեցան երկու ռուսաստանցի միջազգային վարպետները՝ Ալեքսեյ Իլյուշինն ու Ալեքսանդր Մոտիլյովը: Երկուսն էլ իրենց միավորների պաշարն ավելացրեցին 2,5-ով, ընդ որում, վերջինս «վնաս հասցրեց» միայն հայ շախմատիստներին: Իլյուշինն ու Մոտիլյովը 9 տուրից հետո ունեն 7-ական միավոր եւ մեկ միավորով առաջ են անցել երեւանցի Անդրանիկ Մատիկոզյանից, Լեւոն Արոնյանից, ինչպես նաեւ Վրաստանը ներկայացնող Դավիթ Հարությունյանից: 5,5 միավոր ունի Գաբրիել Սարգսյանը: Ի դեպ, վերջին երկուսը, ինչպես նաեւ Ումաս Աքաքիսին (Թուրքիա), արդեն 9 տուրից հետո միջազգային վարպետի նորման են լրացրել:

Աղջիկների մրցաշարում առաջատարները նույնպես երկուսն են: Վրաստանցի Սոֆիո Ցկեբելաշվիլին հասավ իր հայրենակցուհի Ռուսուդան Գոլեթիանիին: Նշենք, որ աշխարհի մինչեւ 18 տարեկան աղջիկների չեմպիոնուհի Գոլեթիանին վերջին տուրերի ընթացքում շատ վստահ խաղ է ցուցադրում, իսկ Ցկեբելաշվիլուն անսպասելի «նվեր» մատուցեց Էլինա Դանիելյանը: Բացահայտ շահած դիրքում էլինան հարվածի տակ դրեց իր նավակը եւ ստիպված եղավ անձնատուր լինել: Այդ պարտությունը էլինային վերջնականապես զրկեց բարձր տեղ գրավելու հնարավորությունից:

Ելենա Միլորադովիչ (Հարավսլավիա)

Ինը տուրից հետո Ցկեբելաշվիլին ու Գոլեթիանին 7-ական միավոր ունեն: Անգլուհի Յովանկա Հաուսկան 6 միավորով պահպանում է երրորդ տեղը: Աշտարակցի Լիլիթ Մկրտչյանն ու Լիլե Ծաղուղելաշվիլին (Վրաստան) ունեն 5,5-ական միավոր: Վերջինս լրացրեց միջազգային վարպետի նորման: Իսկ Աննա Մաթնաձեի նկատմամբ տարած հաղթանակը Լիլիթին թույլ տվեց արդեն երրորդ անգամ կատարել միջազգային վարպետի նորման: Մոտ ապագայում Մկրտչյանը հնարավորություն ունի դառնալու Հայաստանում առաջին ոչ երեւանցի կանանց միջազգային վարպետը: Մեր շախմատիստուհիներից աղյուսակի առաջին կեսում գտնվում են նաեւ վանաձորցի Նարինե Գասպարյանն ու երեւանցի Նելլի Աղինյանը, որոնք 5-ական միավոր են վաստակել:

ԱՐՄԵՆ ՆԻԿՈՂՈՍՅԱՆ
Միջազգային կարգի մրցավար

Ալեքսանդր Մորոզեւիչը շարունակում է հաղթարշավը

Սամարա քաղաքում օրերս ավարտվեց շախմատի Ռուսաստանի գավաթի եզրափակիչ մրցաշարը: Նախորդ փուլերում լավագույն արդյունքներ ցույց տված 10 ռուսաստանցի շախմատիստներ, ինչպես նաեւ գրոսմայստերներ Վլադիմիր Մալանյուկը (Ուկրաինա) եւ Ալեքսեյ Ֆյոդորովը (Բելառուս) պայքարում էին գլխավոր մրցանակների համար (ընդհանուր մրցանակային հիմնադրամը 20 հազար դոլար էր): Միայն վերջին տուրում, հաղթելով Սերգեյ Վոլկովին, մրցաշարի անփոփոխ առաջատար Վադիմ Զվյագինցեւին հավասարվեց Ռուսաստանի այս տարվա չեմպիոն Ալեքսանդր Մորոզեւիչը: Երկուսն էլ 7-ական միավոր ունեցան, բայց անձնական հանդիպման արդյունքի շնորհիվ գավաթակիր ճանաչվեց Մորոզեւիչը: Նշենք, որ սա Մորոզեւիչի արդեն հինգերորդ անընդմեջ հաղթանակն էր այս տարվա մրցաշարերում: Որպես երկրի չեմպիոն նա հրավիրվել է ազգային հավաքական եւ հանդես կգա Էլիստայում անցկացվելիք 33-րդ համաշխարհային օլիմպիադայում: Եվս երկու ռուսաստանցի օլիմպիականներ՝ գրոսմայստերներ Ալեքսանդր Խալիֆմանն ու Ալեքսեյ Դրեեւը, Սամարայում ավելի համեստ արդյունքների հասան: Խալիֆմանը 6 միավորով բաժանեց 3-5 տեղերը, իսկ Դրեեւը վաստակեց 5,5 միավոր:

Մարզիչն ու իր սանը՝ Ֆրանսիայի առաջնության հաղթողներ

Ֆրանսիայի այս տարվա շախմատի չեմպիոնի կոչումը նվաճեց գրոսմայստեր Իոսիֆ Դորֆմանը: Չկրելով ոչ մի պարտություն՝ նախկին լվովցին 15 հնարավորից 10 միավոր արդյունք ցույց տվեց: Նրանից կես միավորով հետ մնաց աշխարհի ամենաերիտասարդ գրոսմայստերներից մեկը՝ 15-ամյա Էթյեն Բակրոն, որի մարզիչը հենց ինքը՝ Դորֆմանն է: Երրորդ տեղը բաժանեց եւս մեկ նախկին խորհրդային գրոսմայստեր՝ Անատոլի Վայսերը:

Առաջնությանը չէր մասնակցում երկրի ուժեղագույն շախմատիստ Ժոել Լոթյեն, որն այդ օրերին խաղում էր Շվեյցարիայի Հորգենի քաղաքում անցկացվող 12-րդ կարգի մրցաշարում: Այնտեղ հաղթողներ դարձան Լոթյեն եւ դանիացի Կուրտ Հանսենը: Երկուսն էլ 9 հնարավորից 6,5 միավոր վաստակեցին

Ա. Ն.

Կասպարով-Թիման՝ 4-2

Ինչպես Պրահայից հաղորդեց մեր թղթակից Հակոբ Ասատրյանը, այնտեղ ավարտվեց «Եվրոտել» ընկերության հովանու ներքո անցկացված Գարրի Կասպարով-Յան Թիման ընկերական մրցախաղը:

Նրա վերջին երկու պարտիաները խաղաղ ելք ունեցան, իսկ ընդհանուր հաշիվը 4-2 է՝ հօգուտ աշխարհի 13-րդ չեմպիոնի: Երկու պարտիաներում Կասպարովը հաղթեց, իսկ չորս հանդիպումներ ոչ-ոքի ավարտվեցին:

Չեխիայի մայրաքաղաքի «Արխա» հյուրանոցում անցկացված մրցախաղը հետաքրքրություն էր առաջացրել երկրում եւ նրա սահմաններից դուրս: Ցուցադրական կարճատեւ մրցամարտի համար քիչ չէր նաեւ պարգեւավճարը՝ 100 հազար դոլար: Դրանցից 65 հազարը ստացավ հաղթողը՝ Կասպարովը, իսկ պարտություն կրած Թիմանը «սփոփվեց» 35 հազար դոլարով:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ԿԱՐԾԻՔ

Անդամության սառեցման հեղինակային իրավունքը ՀՀՇ-ի՞նն է

Սեպտեմբերի 12-ի «Առավոտի» խմբագրականը սովորականի պես, թերեւս, մի փոքր կզայրացներ ինձ, մի պահ մտովի կանգներ արձագանքել, հետո կփոշմանեի (մի շարք անգամներ արդեն իսկ ուղղակի կամ անուղղակի անդրադարձել եմ «Առավոտին» եւ մի քիչ նույնիսկ անհարմար եմ զգում, որն Արահամյանը չկարծի՞, թե կուսակցության (ՀՌԱԿ-ի) հրամանն եմ կատարում կամ անձնական հակակրանքիս թելադրանքը): Առարկությունս մասնավորապես վերաբերում էր այսպես կոչված կուսակցական թերթերի ծավալած ագիտպրոպին եւ «Առավոտի» ազատ ճախրանքին (ըստ «Առավոտի» խմբագրականի):

Բանն այն է, որ, ըստ իս, կուսակցական թերթերի կուսակցականությունն առավել նախընտրելի է, քան որոշ «անկախ» թերթերի, այդ թվում «Առավոտի» ազատությունը: Պարզաբանեմ: Կուսակցական թերթի պատկանելությունը հայտնի է, թե ով է կանգնած (կամ ինչ ուժեր են կանգնած) թերթի ետեւում, եւ ընթերցողն ի վիճակի է համապատասխանաբար «զտել» թերթի մեկնաբանությունները եւ ըստ այդմ քիչ թե շատ անսխալ կողմնորոշվել իրականության եւ կուսակցական «ագիտպրոպի» արանքներում: Խնդիրն այլ է անկախ համարվող թերթերի դեպքում (խոսքն իրականում անկախ թերթերի մասին չէ. այդպիսիք Հայաստանում չափազանց հազվադեպ են եւ ոչ թե ծաղկում են, այլ մի կերպ գոյատեւում դաժան շուկայի պայմաններում): Առավել եւս, եթե թերթն անկախության քողածածկույթի տակ հետեւողականորեն հստակ գործառույթ է իրականացնում:

Ինչպիսի՞ գործառույթ, կհարցնի ընթերցողը: Ոտնակոխներ չլսելու համար մեջբերում եմ մի հատված «Հայոց աշխարհ» թերթի նույն օրվա (որպիսի՞ զուգադիպություն) համարի առաջին էջի «սանող» լուրից, որն էլ առիթ դարձավ անդրադարձիս համար: «Հավաստի աղբյուրները տեղեկացնում են, որ օրերս Վանո Սիրադեղյանի առանձնատանը տեղի է ունեցել գաղտնի, ինչպես «Հայքն» է սիրում գրել՝ «կոնսպիրատիվ» հանդիպում: Տանտերը՝ պրն Սիրադեղյանը, հյուրընկալել էր հանրապետությունում հայտնի նախկին եւ ներկա պաշտոնյաների՝ Բաբկեն Արարքցյանին, Արա Սահակյանին, Տեր Հուսիկ Լազարյանին, Վահան Փափազյանին, Ալեքսանդր Արզումանյանին, Վիգեն Խաչատրյանին, Շողեր Մաթեւոսյանին, Արարատ Զուրաբյանին, Տիգրան Հակոբյանին, Արամ Աբրահամյանին... Ներկաները հերթական անգամ շեշտը դրել են ժողովրդին պատերազմի եւ հեղաշրջման սպառնալիքով վախեցնելու, «բաժանիր, որ տիրես» տրամաբանությամբ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին պաշտպանած ուժերի, մասնավորապես Դաշնակցության եւ երկրապահների միջեւ գժտություն սերմանելու հարցերի վրա... ժողովի կամ հավաքի մասնակիցները ներկա իրավիճակի անկայունության, նախկին իշխանությունների հնարավոր վերադարձի պատրանք սերմելու ձեւերի եւ մեթոդների քննարկման ընթացքում կարեւորագույն դեր են վերապահել զանգվածային լրատվամիջոցներին... Հավանն, իրոք, խորհրդավոր էր եւ ժամն ընթրիքի»:

Կարծում եմ, մեկնաբանություններն ավելորդ են: Կարծում եմ նաեւ, որ «Հայոց աշխարհից» վերոհիշյալ մեջբերումն անակնկալ չէ նրանց համար, ովքեր հնարավորություն են ունեցել հետեւելու հին ու նոր «Առավոտների», ինչպես նշեցինք, ազատ ճախրանքին եւ թացը չորից զատելու ընդունակություն ունեն:

Ի դեպ, ժամույը տեղեկացրել էր, որ «Հայքի» գլխավոր խմբագիր Տիգրան Հակոբյանը ՀՀՇ-ական է դարձել: Առաջին հակազդեցությունս սույն տրամաբանական հրոդության հետեւյալն էր. «Հետաքրքիր է, Արամ Աբրահամյանը չի՞ պատրաստվում նույնն անել (առավել եւս, որ ՀՀՇ-ն ընդդիմության շարքերում է)»: Իսկապես, Արամ Աբրահամյանը չի՞ պատրաստվում լեգալացնել իր կուսակցական պատկանելությունը, թե՞ շարունակելու է ՀՀՇ-ի անպաշտոն պաշտոնաթերթի անկուսակցական խմբագրապետի իր դերակատարությունը՝ հետեւելով «անդամության սառեցման» սկզբունքին, որի հեղինակային էքսկլյուզիվ իրավունքն ամենեւին էլ Դաշնակցությանը չէ, ինչպես ենթադրվում էր:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հ. Գ. «Հայոց աշխարհի» պատասխանատու քարտուղարը, որին հետ փորձեցինք ճշտել «հավաստի լուրի» հավաստիությունը, նեղացավ. «Հայոց աշխարհն», ի՞նչ է, երգիծական թերթի իմի՞ջ ունի»:

Վանո Սիրադեղյանը «Հայոց աշխարհի» հրապարակումը կատակ է համարում

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Հայոց աշխարհ» օրաթերթը կատակ է արել՝ գրելով, թե Վանո Սիրադեղյանի առանձնատանը տեղի է ունեցել «կոնսպիրատիվ» հանդիպում, «Նոյյան տապանի» թղթակցի հետ զրույցում ասաց ինքը՝ Վանո Սիրադեղյանը: ՀՀՇ վարչության նախագահը միաժամանակ նշեց, որ դրանում քաղաքական ենթատեքստ չի տեսնում:

Չնայած հանդիպմանը մասնակցած անձանց թվում հիշատակված են նաեւ ԱԺ «Հանրապետություն» խմբակցության նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը եւ նույն խմբակցության անդամ Տեր Հուսիկ Լազարյանը, սակայն վերջիններս, նշելով, թե ծանոթ չեն «Հայոց աշխարհի» հրապարակմանը, ընդգծեցին, որ ոչ մասնակցել են եւ ոչ էլ տեղյակ են նման հանդիպման մասին:

«ԿԵՐԱՄԻԿԱ» ՍՊԸ-Ն
ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ
հետեւյալ մասնագետների
1. Հաշվապահի
2. Մարկետինգի
3. Ծրագրավորողի (ցանկալի է հաշվապահական կրթությամբ)
4. Գործավար-թարգմանչի
ինչպես նաեւ
21-28 տարեկան բարձրագույն կրթությամբ քարտեսը տղաների եւ աղջիկների՝ խանութ-սրահներում աշխատելու համար:
Անհրաժեշտ է ներկայացնել ինքնակենսագրություն:
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ Ժ. 18.00-19.00

ԴԻՄԵԼ՝ ՉԱՐԵՆՑԻ 7, ՀԵՌ. 52-44-39

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
արտասահմանյան արտադրության օֆսեթ թուղթ,
խտությունը՝ 70 գ/մ², գինը՝ 1 կգ - 750 դրամ:
5 տ-ից ավելի գնելու դեպքում՝ 650 դրամ, այդ թվում ԱԱՀ-ը:
Վաճառվող թուղթը կարող է կտրատվել գնորդի կողմից պահանջվող չափսերով:
Հասցեն՝ «Տիգրան Մեծ» հրատարակչություն ՓԲԸ, Արշակունյաց-2:
Հեռ. 52-70-56, 52-73-69, 52-06-46, 52-70-49 ՏՆՕՐԵՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Սեպտեմբերի 30-ին, Չիմարուլայի «Դիրիժորը» մեկ գործողությամբ օպերայով իր 1998-99 թթ. թատերաշրջանն է բացում Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի օպերային ստուդիան:

Գլխավոր դերակատար՝	ՄԿՐՏԻՉ ԲԱԲԱՋԱՆՅԱՆ
օպերայի բեմադրող ռեժիսոր՝	ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
դիրիժոր՝	ԱՐՄԵՆ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ
բեմադրող նկարիչ՝	ԶՈՀՐԱԲ ՄԻՐԶՈՅԱՆ
հովանավոր՝	ՀՌԱԿ Տ. ՉՈՒԽԱՋՅԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

Հայկական ժողովրդային շարժման Հայաստանի ներկայացուցչությունը

ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՁԵԶ

ներկա գտնվելու Հայաստանի ազատագրության հայ գաղտնի բանակի եւ Հայկական ժողովրդային շարժման հրատարակությունների արխիվի հանձնման եւ ցուցահանդեսի բացման արարողությանը, որը տեղի կունենա Ազգային գրադարանում, սեպտեմբերի 18-ին, ժամը 15-ին:
Հասցեն՝ Տերյան 72:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Թալիբան» հանցագործ խմբակցությունը դիմելով անմարդկային քայլի եւ ոտնահարելով միջազգային բոլոր չափանիշներն ու նորմերը՝ գրավել է Աֆղանստանի Մազարի Շարիֆ քաղաքում գտնվող Իրանի Իսլամական Հանրապետության գլխավոր հյուպատոսարանը եւ սպանել իրանցի 9 դիվանագետներին ու ԻՌՆԱ գործակալության թղթակցին: Երեւանում ԻԻՀ դեսպանությունը խստորեն դատապարտում է զոհվածների սպանությունը հանցավոր այս խմբակցության կողմից:

Այս կապակցությամբ ս.թ. սեպտեմբերի 14-ից Երեւանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանատանը, 3 օր շարունակ, բացվելու է ցավակցության մատյան:

ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ԻՐԱՆԻ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վանաձորի Աբովյան 24 տան բնակիչներ Անահիտ Սուրենի Նիկողոսյանը եւ Նորիկ Վազգենի Ավետիսյանը բացակայում են անհայտ հասցեով: Տեղեկություններ իմանալու դեպքում խնդրվում է հայտնել Վանաձոր՝ Ռիմա Թաթոյանին, հեռախոս՝ 2-18-66:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
ալյումինի շիֆեր,
անկյունակ եւ տավրիկ:
Հեռ. 25-30-78

ՓՆՏՐՎՈՒՄ Է ՎԱՐՁՈՎ
1 սենյականոց բնակարան
15-16 թաղամասերում,
կամ Ավանում:
Հեռ.՝ 45-44-56 Արսենին

Ազգ ՕՐԱԹԵՐԹ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՎԵՔ

Օրաթերթը զեղչ գներով կարող եք բաժանորդագրվել Հայմամուլի գրասենյակներում կամ Հայփոստի բաժանմունքներում:

ԶԵՂՉ ԳՆԵՐՈՎ

Վեցամսյա բաժանորդագրություն
~~12600~~ 9000 դր.

Եռամսյա բաժանորդագրություն
~~6300~~ 5000 դր.

Ամսական բաժանորդագրություն
~~2100~~ 2000 դր.

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

15 սեպտեմբեր

ՀԱ

17.00 Լուրեր
17.20 Մուլտֆիլմեր «Կախարդական ինքնաթիռը», «Վինտիկն ու Շպունտիկը ուրախ վարպետներ», «Աղջիկն ու ոզնին»
17.55 Հեռուստասերիալ «Դալլաս»
18.50 Լիիրավ կյանք
19.10 Հեռուստալոտո
20.00 Լուրեր
20.40 Տոնավաճառ. տնտեսական տեղեկատու
21.00 Դատաիրավական բարեփոխումներ
21.30 Դեսից-դենից
22.00 Երգում է Անժելիկա Վարումը
22.15 Գ/Ֆ «Զուգահեռ կյանքեր»
24.00 Լուրեր
00.15 Հեռուստասերիալ «Բռնության հարսնացուն»

ՆՈՐՔ

19.05 Մուլտֆիլմ
19.15 Միասին («Միր»)
20.00 Լուրեր
20.30 Լուս-ա-մութ
20.35 Մեծ դասամիջոց
20.55 Սերիալ «Մխաղեթ» (2-րդ մաս)
21.30 Եղանակի տեսություն
21.35 Աստղերը հուշում են
21.40 Կրթօջախ. Երեւանի «Գիտակ» համալսարան
22.00 Կարդում եւ կարդից դուրս (Վլադիմիր Մուրադյան)
22.30 Քեզանից է սկսվում հայրենիքը
22.55 Թրիլերի ժանրում. գեղֆիլմ «Օրորող ձեռքը»
23.55 Միրեցեք զմիմեանս
00.00 Լուրեր
00.15 «Օրորող ձեռքը» ֆիլմի շարունակությունը

Ք

19.05 Մամուլի սուրհանդակ
19.15 Հրապարակ. կամ մոտեցեք խոսափողին
19.25 Մուլտծրագիր
19.55 Գ/Ֆ «Սեւազգեստ հարսնացուն»
(20.55 Սուրհանդակ)
22.00 Մամուլի սուրհանդակ եւ գրքեր ծեր գրադարանի համար
22.10 Ի դեպ
22.40 Գ/Ֆ «Փողոցի մարտիկը-2»
(22.55 Սուրհանդակ, 00.00 Հրապարակ)
00.45 Խաշնամե
00.55 Սուրհանդակ
01.20 Գիշերային կինոսրահ. Գ/Ֆ «Զինվորական հետաքննություն»
02.50 Սուրհանդակ

Ա1

7.00 Բարի լույս
10.00, 16.00, 19.00 Նորություններ
10.15 «Սուլթանի գեղուհի Ռոքսոլանան»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.20 Մուլտսերիալ «Տին-Տինը գնում է հետքերով»
16.55 Երջանիկ դիտված
17.40 Սերիալ «Սինդբադի նոր արկածները»
18.10 Մինչեւ 16 տարեկան եւ ավելի
18.30 Աշխարհի շուրջը
19.20 «Սուլթանի գեղուհի Ռոքսոլանան»
20.00 Ֆուտբոլ. ՈՒԵՖԱ-ի գավաթ. «Դինամո» (Մոսկվա)—«Սկոնտո» (Ռիգա) (20.50 Բարի գիշեր, երեխաներ)
22.00 Ժամանակ
22.40 Գ/Ֆ «Ցերեկային սեանսի երկու տոմս»
00.40 «Տարվա երգ». ընտրանի
01.20 Եվրալիգայի հոկեյի առաջնություն. «Լիտվինով» (Չեխիա)-«Ակ Բարս» (Կազան). 2-3-րդ խաղակես (02.05 Նորություններ)

ՌՌ

8.00 Բարի լույս, Ռուսաստան
11.00 «Սանտա Բարբարա»
11.45 Մուլտֆիլմեր «Ինչպես էին առյուծն ու կրիան երգում», «Հրաշք ծառը»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.00 Լուրեր
12.30 Կարճամետրաժ ֆիլմեր «Երբ Բախ էին նվագում», «Կրեյգի»
15.35 Գ/Ֆ «Սոմենտո մորի»
17.00 Մուլտֆիլմեր
17.15 «Զանգահարեք Կուզյային»
17.30 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.35 Աշտարակ
19.05 Խաչբառ
19.30 Հեռուստասերիալ «Մայրեր, կանայք եւ սիրուհիներ»
20.30 Սերիալ «Կեղտոտ պարեր»
21.30 Մանրամասներ
21.45 «Անշլագը» ներկայացնում է
22.15 Կինոյի ժամ. Գ/Ֆ «Խաղագումարները դրված են»
00.05 Հեռուստասերիալ «Հոգեգործոն»
01.30 Օլեգ Իվանովի ստեղծագործական երեկոն

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) * տեղեկագրքերով * մագնիսական սկավառակներով * INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 903 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 14. 09. 1998 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@